

Suomalaista viestintätieteellistä tutkimusta

Seuraava hakemisto sisältää tietoja tekeillä olevasta tai äskettäin valmistuneesta viestintätieteellisestä (laajasti ymmärrettyinä) tutkimuksesta. Tiedot on kerätty kyselylomakkeilla tutkijoilta pääosin maaliskuussa 1992. Kyselylomakkeita lähetettiin n. 440 tutkijalle ja n. 70 laitokselle. Mukaan on otettu kaikki saapuneet vastaukset, joissa oli jonkinlaiset yhteystiedot, paitsi ei pro gradu -töitä, poikkeuksena ne jotka sisältyvät laajempiin projekteihin.

- Laitososoite merkitsee tutkijan työpaikkaa ja/tai laitosta, jossa tutkija suorittaa jatko-opintoja.
- Sähköpostiosoitteet (E-mail) ovat Internet-verkon mukaisia.
- Huomautuksiin on otettu tiedot tutkimuksen luonteesta sekä mahdollisista yhteistyötahoista.
- Avainsanat ovat useimmiten tutkijoiden itsensä antamia, joitain päällekkäisiä termejä on poistettu, joitain uusia termejä lisätty.

— Tiivistelmiä ja julkaisu-uuteloita on toimitettu tilan säästämiseksi.

Varsinaisessa hakemisto-osassa tutkimushankkeet on lueteltu tutkijoiden mukaisessa aakkosjärjestyksessä, avainsanahakemistossa viitataan tutkimushankkeiden juokseviin numeroihin.

Tiedot on tarkoitettu lähettää myös pohjoismaiseen NORDICOM:in tekeillä olevan tutkimuksen tietokantaan, joka pyritään saamaan käyttöön ennen seuraavaa pohjoismaista tiedotustutkijoiden konferenssia (elokuussa 1993). Koska tutkimukset on tallennettu atk-tietokannaksi, tutkijoilla on mahdollisuus jatkuvasti päivittää itseään koskevia tietoja. Kattava kysely on tarkoitettu tehdä muutaman vuoden väliajoin.

Edellisen kerran vastaava hakemisto julkaistiin Tampereen yliopiston Tiedotusopin laitoksen E sarjassa nimellä Tiedotustutkimus 1988 (E 13/89).

Toivon hakemistosta olevan hyötyä tutkimusta tekeville ja sitä suunnitteleville sekä iloa kaikille tiedonhaluisille. Kiitokset tutkijoille vastaamisen vaivannäöstä ja valt.hall. harjoittelija Kristiina Lähdesmäelle tietojen tallentamisesta CDS/ISIS-ohjelmalla.

Eija Poteri
NORDICOM

001

Sähköiset unet (Musiikkivideot : miten taiteesta tuli pop)

Antti Alanen, Eerikinkatu 43 C 56, 00180 Helsinki, Puh. 90-694 0258

Laitos: Suomen elokuva-arkisto, PL 177, 00151 Helsinki, Puh. 90-171 417, Fax: 90-171 544.

Abs.: Musiikkivideon läpimurto tapahtui 1980-luvun alussa. Niistä on tullut modernin kuvakulttuurin ja postmodernismin keskeinen ilmiö. Teos on musiikkivideoiden kritiikkiä. Ytimenä on osoittaa, miten avantgarden keksinnöt ovat muuttuneet populaarikulttuuriksi musiikkivideoissa. Liitteenä on videografia. Teokseen sisältyy katsaus Music Televisionin (MTV) kehitykseen.

Avainsanoja: musiikkivideot; avantgarde; populaarikulttuuri; postmodernismi; Music Television (MTV)

Julkaisuja: — Sähköiset unet. Helsinki : VAPK-kustannus, 1992.

002

Suomalaisen television poliittinen julkisuus

Maria Kaisa Aula, Sunilantie 5 B 17, 00720 Helsinki, Puh. 90-359 061, 90-4321

Laitos: Helsingin yliopisto, Valtio-opin laitos, Aleksanterinkatu 7, 00100 Helsinki
Huom.: Väitöskirjatyö

Abs.: Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää suomalaisen television luomaa poliittista julkisuutta ja erityisesti sen muutosta 1970-1980-luvuilla. Empiirisenä aineistona käytetään television uutis- ja ajankohdais- sekä vaaliohjelmia. Tutkimusasetelma on vertaileva ja diakroninen. Tarkoituksena on vertailla keskenään 1970- ja 1980-lukujen ja mahdollisesti myös 1990-luvun alun politiikkaa käsittelevää ohjel-

ma-aineistoa. Huomiota kiinnitetään ohjelmamuotoihin, sisältöön sekä erityisesti ohjelmista välittyvään toimittajien ja poliitikkojen suhteeseen sekä toimittajarooliin. Avainsanoja: poliittinen julkisuus; poliittinen journalismi; tiedotusvälineet; televisio
Julkaisuja: — Poliitikkojen ja toimittajien suhteet murroksessa?: tutkimus Yleisradioon poliittikan toimittajien ammatti-identiteetistä 1980-luvulla. Helsinki : Yleisradio, 1991. (Yleisradio, Tutkimusraportti 5/1991).

003

Radio suomalaisten arkielämässä

Pertti Alasuutari, Tampereen yliopisto, Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos, PL 607, 33101 Tampere, Puh. 931-156 949, E-mail: sspeal@uta.fi, Fax: 931-156 080

Muita tutkijoita: Marja Räsänen, yht.yo,

lutkimusapulainen, Tampereen yliopisto, PL 607, 33101 Tampere.

Abs.: Tutkimuksen tarkoituksena on lyhyesti ja yleisesti sanoen kartoittaa sitä, millä eri tavoilla radio ja radion kuuntelu voi liittyä suomalaisten arkielämään ja eri elämäntapoihin. Aineisto koostuu 50 strukturoimattomasta haastattelusta. Niissä ideana on kerätä mahdollisimman yksityiskohtaisia kuvauksia ihmisten radiokuuntelutilanteista: mihin aikaan he kuuntelivat; missä; mitä muuta he tekivät; oliko muita paikkoja; kuuntelivatko hekin eli kommentoiko kukaan sitä mitä radiosta kuului; häiritsikö muu toiminta keskittymistä kuunteluun, muistivatko he mikä ohjelma oli, mistä puhuttiin tai mitä levyjä soitettiin; mikä oli kanava jne.

Avainsanoja: radio; yleisötutkimukset; vastaanottotutkimukset; kulttuurintutkimus

004

Aikuistuvan nuoren tietomaailma

Anja Arstila-Paasilinna, Onnentie 21, 00600 Helsinki, Puh. 90-799 620 (k)

Laitos: Helsingin yliopisto, Viestinnän laitos, Aleksanterinkatu 7, 00100 Helsinki

Abs.: Tutkimus tarkastelee viestintäpedagogisia mahdollisuuksia suomalaisten nuorten opetuksessa. Ensimmäisessä osassa, viestintäpedagogian dilemma, laadittiin kehikko opetusviestinnälle aikaisempien tutkimusten ja asiantuntijoiden käsityksiin nojaten (1991). Nyt tekeillä oleva toinen osa testaa opetusviestinnän toteutumista, sen tehokkuutta sekä häiriöitä. Tarkoituksena on etsiä yhteiskunnallisesti merkittäviä ratkaisuja opetusviestinnän tehokkaaseen hyödyntämiseen.

Avainsanoja: opetusviestintä; viestintäkoulutus; viestinnän intersubjektiviivinen vaikutus

005

Tuotteen ja tuotannon suunnittelu graafisessa teollisuudessa

Asta Bäck, VTT Graafinen laboratorio, PL 160, 02101 Espoo, Puh. 90-456 4536, Fax: 90-455 2839

Muita tutkijoita: Hannu Ahonen puh. 90-

456 6572, Johanna Niku-Paavola puh. 90-456 4537, Olli Kuusisto puh. 90-456 4760, Janne Pesonen puh. 90-456 5899, Osoite : VTT Graafinen laboratorio, PL 160, 02101 Espoo.

Abs.: Kovan kilpailutilanteen ja edessä olevan kansainvälistymisen vuoksi Suomen graafinen teollisuus on tällä vuosikymmenellä suurien haasteiden edessä. Kannattavan toiminnan mahdollistamiseksi on tuotantoprosesseja ja niiden ohjausta tehostettava. Koska nykyään informaation välittämiseen on useita vaihtoehtoja, joutuu graafinen ala kilpailemaan myös muiden alojen tuotteiden kanssa. Tuotteet on siis suunnitettava teknisesti tarkoituksenmukaisiksi, kuluttajaa miellyttäväksi ja hänen odotuksensa täyttäväksi, tehokkaasti ja nopeasti. Painotuotteiden hankinta on myös tehtävä helpoksi niiden välittömille ostajille (kustantajat, mainospainotuotteiden ostajat).

Avainsanoja: graafinen teollisuus; graafiset tuotteet; tietotekniikka; automaatiotekniikka

006

Musiikki ja uudet mediat SADCC / Pohjola kulttuurivaihdossa =

Music and Modern Media in Nordic / SADCC Cultural Exchange

Philip Donner, Maailman musiikin keskus, Mikkolantie 17, PL 1046, 00101 Helsinki, Puh. 90-752 3430, Fax: 90-752 3376
Muita tutkijoita: Johannes Brusila, Johanna Jauho, Joyce Makwenda, Issa Mgana ja Idi Farhan.

Huom.: Vain osittain tutkimushanke. Kumppaneita YLE:n Radio ja TV-instituutti, KEPA, ZIMIA, Tanzanian ja Zanzibarin Kulttuuriministeriöt, kansalliset radioasemat SADCC-alueella. Tulossa olevia opinnäytteitä: Brusila, Jauho.

Abs.: The Mediafrica project sponsored by the Finnish International Development Agency, FINNIDA, and housed at the Global Music Centre, Helsinki aims at increasing the circulation of music resources between Nordic and SADCC countries, as well as internally between the member states of the Southern African Develop-

ment Co-ordination Conference. While the long term strategy of the project is to build infrastructures for music media exchange, concreteness is achieved by follow-ups generated during creative discussions with music workers in the region. Mediafrica efforts concentrated in 1991 on two levels of music production: Promotion of a music genre as a whole and support of a single musician.

Avainsanoja: musiikki; radio; kulttuurin vaihto; kehitys

Julkaisuja: — Issa Mgana: Jukwaa la Taa-rab-Zanzibar (käännös: The Taraab Soe-ne on Zanzibar), Helsinki 1991.

— ZIMIA — The Forming of a Music Industry Association in Zimbabwe, Helsinki 1992. Toimite, kokoelma eri kirjoittajien artikkeleista.

007

The transformation of media technology and postmodern culture: a new aesthetic environment, a study on media arts

Hannu Eerikäinen, Lapin yliopisto, Taiteiden tiedekunta, PL 122, 96101 Rovaniemi, Puh. 960-324 357.

Abs.: The work concentrates on the relationships between media, postmodernism and aesthetics. The point of departure is the question, is the new media technology an essential factor of contemporary cultural change, understood as postmodernism. New audiovisual media (video, computer, telecommunication etc.) will be analysed from the point of view of art and aesthetics. As a background there is a historical overview of the transformation of media technology from the beginning of the first human communication form, speech through photography, film, television and video, to computerized and digital images and virtual reality. In this context problem field will be the changes in audiovisual culture caused by the new media, as well as new forms of art, especially media arts. The main problem is the question: are the electronically mediated perception processes constituting a new aesthetic environment which literally and metaphorically creates a new world vision

for us?

Avainsanoja: postmodernismi; audiovisuaalinen kulttuuri; mediataide

008

Tutkiva kynä (miten kaunokirjailijat käyttävät dokumentaarista materiaalia)

Kai Ekholm, Viljontie 8, 35300 Orivesi, Puh. 931-335 7048, Fax: 931-335 7243

Laitos: Tampereen yliopisto, Kirjastotieteen ja informatiikan laitos, PL 607, 33101 Tampere, Puh. 931-156 971, Fax: 931-156 560

Huom.: Väitöskirjatyö

Abs.: Tutkimuksessa käsitellään, miten kirjailijat käyttävät lähdeaineistoa. Alussa luodaan teoriaosa, historiaa ja lopussa keskitytään kahteen kotimaiseen kirjailijaan, Kaari Utrioon ja Paavo Rintalaan.

Avainsanoja: dokumentarismi; tiedonlähteet

Julkaisuja: — Paavo Rintala, dokumentaristi (1989)

009

1. Intermediatutkimus 1992

2. Päättäjien mediatutkimus 1992

3. Kansallinen mediatutkimus 1961-1992
Harri Erämetsä, Kalevankatu 44 A 10, 00180 Helsinki, Puh. 90-607 289, 90-696 0292

Laitos: Suomen Gallup Media Oy Helsinki
Huom.: Viestinnän alan kaupallinen markkinatutkimus -sovelluksia

Abs.: 1. Intermediatutkimus 1992 käsittelee viestinnän kokonaiskäyttöä ja kuluttajia.

2. Päättäjien mediatutkimus 1992 käsittelee yrityskulttuuria ja tietolähteiden käyttöä päätöksenteossa.

3. Kansallinen mediatutkimus 1961-1992 käsittelee aikakaus- ja sanomalehtiä ja niiden kuluttajia.

Avainsanoja: markkinatutkimukset; lukijatutkimukset

010

Kulttuuriset tulkintasäännöt kahdeksassa Euroopan maassa

Katarina Eskola, Jyväskylän yliopisto, Nykykulttuurin tutkimusyksikkö, PL 35,

40351 Jyväskylä, Puh. 941-601 310, Fax: 941-601 311

Muita tutkijoita: Kimmo Jokinen, Urpo Kovalainen ja Erkki Vainikkala.

Huom.: Suomessa tutkimus toteutetaan yhteistyössä Turun yliopiston Taiteiden tutkimuksen laitoksen ja Helsingin yliopiston Sosiologian laitoksen kanssa. Tutkimuksen muut suorittajamaat ovat Bulgaria, Englanti, Hollanti, Ranska, Saksa, Tanska ja Viro.

Abs.: Tutkimuksessa selvitetään teoreettisesti ja empiirisesti, miten erityyppiset kulttuurin piirteet muuntuvat siirtyessään yhteiskunnasta ja kulttuurista toiseen. Hanke on monitieteinen. Sosiologisin sekä kirjallisuus- ja elokuvateieteellisin käsitteistöin verrataan kahden novellin ja kahden elokuvan vastaanottoa eri maissa samoin kuin tutkijoiden niistä tekemiä tulkintoja. Avainsanoja: reseptio; tulkinta; kulttuurintutkimus

011

Kirjallisuus ja audiovisuaalinen kulttuuri kommunikaationa

Katarina Eskola, Jyväskylän yliopisto, Nykykulttuurin tutkimusyksikkö, PL 35, 40351 Jyväskylä, Puh. 941-601 310, Fax: 941-601 311

Muita tutkijoita: Erkki Vainikkala.

Huom.: Tutkimus on osa Kulttuurin markkinat ja merkitykset -hanketta

Abs.: Eri ammattiryhmien kirjallisuuden ja televisio-ohjelmien lukutapoja Roman Jakobsonin kommunikaatiomallin avulla eriteltävän tutkimushankkeen aineisto kerättiin vuosina 1985-1987. Vuonna 1991 tutkimuksesta ilmestyi kaksi teoreettis-empiristä artikkelia sekä muita kirjoituksia. Tutkimus jatkuu kulttuurituotteiden vastaanottoa eri maissa vertailevan hankkeen rinnalla vuoteen 1994.

Avainsanoja: audiovisuaalinen kulttuuri; kirjallisuus

012

Kirjallisuuden ja muiden kulttuurituotteiden vastaanotto Virossa ja Suomessa vuosina 1960-89

Katarina Eskola, Jyväskylän yliopisto,

Nykykulttuurin tutkimusyksikkö, PL 35, 40351 Jyväskylä, Puh. 941-601 310, Fax: 941-601 311.

Muita tutkijoita: Malle Järve.

Huom.: Vuonna 1991 aloitetun tutkimuksen yhteistyökumppanina on Viron tiedeakatemian filosofian, sosiologian ja oikeustieteiden instituutti.

Abs.: Tutkimuksessa tarkastellaan kulttuurin muutoksia suhteessa yhteiskunnan muutoksiin kahdessa yhteiskuntajärjestelmältään erilaisessa mutta tutkimusperiodin kuluessa toisiaan lähentyneessä naapurimaassa. Kolmen viime vuosikymmenen aikana koottujen lukemis- ja harrastustutkimusten aineistojen varassa kuvataan, millä tavoin näissä kahdessa maassa on tarjottu, levitetty ja vastaanotettu kulttuurituotteita. Empiirisen analyysin pääpaino on kirjallisuuden reseptiossa. Tutkimus liittyy yksikön vertailevaan kansainväliseen tutkimushankkeeseen. Tutkimus päättyy vuonna 1992.

Avainsanoja: kirjallisuus; reseptio, Viro

013

Suomi Sveitsin lehdistössä

Seikko Eskola, Kuutamotie 14, 00600 Helsinki, Puh. 90-792 340

Laitos: Tampereen yliopisto, Historiatieteen laitos, PL 607, 33101 Tampere

Avainsanoja: Sveitsin lehdistö; Neue Zürcher Zeitung

Julkaisuja: — Suomi sveitsiläisissä laulehdissä 1940-luvun jälkipuoliskolla. Teoksessa: Katsauksia, tulkintoja, näkemyksiä historiasta. Suomen Historiallinen Seura, 1984.

— Tie talvisotaan Sveitsistä katsoen. Kanava 1989, s. 360-365.

— J.K. Paasikivi sveitsiläisissä laulehdissä. Teoksessa: Suomi, itä ja länsi. Tuomo Polvisen juhlaakirja. Helsinki: WSOY, 1991.

— Der finnische Fortsetzungskrieg in der neuen Zürcher Zeitung. Teoksessa: Bausteine. Die Schweiz und Finnland im Spiegel ihrer Begegnungen. Jahrbuch für finnisch-deutsche Literaturbeziehungen, nr 23. Zürich: Neue Zürcher Zeitung, 1991.

014

Sopimaton kieli Yleisradion valtakunnallisissa radio-ohjelmissa

Maija Gerlander, Kotamäenkuja 6 as 3, 40800 Vaajakoski, Puh. 941-601 526 (t), 941-668 928 (k)

Laitos: Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos, PL 35, 40351 Jyväskylä, Puh. 941-601 510, Fax: 941-601 511.

Huom.: Lisensiaatintyö

Avainsanoja: sopimaton kieli; radio-ohjelmat

Julkaisuja: — Sopimaton kieli Yleisradion valtakunnallisissa radio-ohjelmissa. Helsinki: Yleisradio, 1991. (Tutkimusraportti, Tutkimus- ja kehitysosasto, 10/91)

— Radion sopimaton kieli — sopivaa tutkittavaksi? Teoksessa: H. Kasari (toim.), Radio- ja TV-tutkimuksen vuosikirja 1991. Helsinki: Yleisradio, 1991.

015

Amerikkalaiset elokuvat Suomessa 1930-luvulle: tutkimus amerikkalaisten äänielokuvien tulosta, leviämisestä ja vastaanotosta

Matti Haapanen, Koulukatu 20 as 14, 20100 Turku, Puh. 921-305 026

Laitos: Turun yliopisto, Kulttuurihistorian laitos, Henrikinkatu, 20500 Turku

Abs.: Olen tutkinut työssäni amerikkalaisten 1930-luvun äänielokuvien maahantuloon liittyviä kysymyksiä. Päähuomio on kohdistettu elokuvien leviämiseen, vastaanottoon ja niiden mahdollisiin vaikutuksiin. Työssä pyritään erityisesti ottamaan tavoitteeksi koko maan elokuvatarjonnan kartoittaminen, eri paikkakuntien erityisolosuhteiden selvittäminen, poliittisten painotusten selvittäminen, filmien saaman suosion määrä jne. Kautta linjan työssä on pyritty keskittymään amerikkalaisten elokuvien leviämisen kartoittamiseen, mutta vertaillaessa eri paikkakuntien (esim. Helsinki, Turku, Tampere, Viipuri) elokuvatarjontaa ovat esille päässeet myös muiden elokuvamaiden tuotteet. Suomalaisen vertailukohteiden lisäksi tuon työssäni tiivistetysti esille myös Tallinnan ja Tukholman elokuvatarjonnan. Tutkielmani tavoitteena on selvittää amerikkalaisten eloku-

vien tilannetta Suomessa 1930-luvulla, niiden maahantuloa, leviämistä ja vastaanottoa. Olen tukeutunut työssäni tietyin rajoituksin populaarikulttuurin tutkimuksen vakiinnuttamaan menetelmään jakaa tutkimus kolmeen pääalueeseen: elokuvien tuotannollisiin olosuhteisiin, sisällöllisiin elementteihin ja yleisövaikutuksiin.

Avainsanoja: elokuva; tilastot; vertaileva tutkimus; elokuvien levitys; elokuvien vastaanotto

Julkaisuja: — The impact of American culture. Turku: Institute of History, University of Turku, 1983. (Publication nr 10).

016

1. Keisari Showan-kuva (1926-89) länsimaisen ja japanilaisen maailmankuvan konfliktin heijastajana

2. Länsimainen vapaa-ajanvietto länsimaisen maailmankuvan ilmentäjänä ja leviittäjänä 1860- ja 1870-luvun Japanissa
Olavi K. Fält, Kurjenpolvi 2 B 2, 90580 Oulu, Puh. 981-366 834

Laitos: Oulun yliopisto, Historian laitos, PL 191, 90101 Oulu, Puh. 981-373 455, Fax: 981-373 757.

Abs.: 1. Lähtökohtana on ollut tutkia Japanin kansallista identiteettiä ja kansallisia pyrkimyksiä arvioimalla keisaria ja keisariutta käsiteltyä julkista keskustelua. Lähteinä on käytetty japanilaisia sanomalehtiä Asahi Shimbun, Yomiuri Shimbun, Mainichi Shimbun, The Japan Times, The Mainichi Daily News.

2. Pyrin tutkimaan arkipäivän historiaan kuuluvan vapaa-ajanvieton eri muotoja ja niiden kehitystä, vapaa-ajanviettoa maailmankuvan ilmentäjänä, japanilaisten suhtautumista ja osallistumista siihen, sen esikuvallisuutta ja mallia sekä vapaa-ajan kulttuurin merkitystä japanilaisen kulttuurin uudistamisessa. Lähteinä käytetään länsimaisia ja japanilaisia sanomalehtiä.

Avainsanoja: 1. kansallinen identiteetti; maailmankuva; Japanin keisari; keisarius; Japanin sanomalehdistö; 2. vapaa-aika; länsimainen maailmankuva

Julkaisuja: 1. Mm. — Emperorship as a national symbol in the Taishō Japan (1912-1926). Teoksessa: Western inte-

reactions in Japan. Ed. by Peter Lowe & Herman Moeshart. Folkestone: Japan Library Ltd, 1990.

— Keisarius symbolina ja maailmankuvan heijastajana Japanissa sotavuosina 1937-1945. Teoksessa: Faravid XV. Pohjois-Suomen Historiallisen Yhdistyksen vuosikirja 1991.

2. — Image of Japan in foreign newspapers published in Japan before the Meiji restoration. Teoksessa: Contemporary European writing on Japan. Ed. by Ian Nish. Ashford: Paul Norbury Publications, 1988.

— The clash of interest. The transformation of Japan in 1861-1881 in the eyes of the local Anglo-Saxon press. Jyväskylä, 1990. (Studia Historica Septentrionalia, 18).

— The influence of Western culture in Japan. Teoksessa: Nordic and Japanese interpretations. Ed. by Briitta Koskiahio et al. Tampere: Tampereen yliopisto, 1991. (Acta Universitatis Tamperensis, ser. B, vol 35.)

017

Tulevaisuuden laajakaistaverkon kautta välitettävät telepalvelut vanhuksille ja vammaisille

Seppo Haataja, VTT Sairaalekniikan laboratorio, PL 316, 33101 Tampere, Puh. 931-163 334, E-mail: Seppo.Haataja@sai.vtt.fi, Fax: 931-174 102

Muita tutkijoita: Jori Paananen VTT/TEL.

Abs.: Projekti on jatko RALE:ssä toteutetulle hankkeelle "Integration of people with special needs in IBL (IPSN)", jossa kehitettiin teoreettinen malli tulevaisuuden laajakaistaverkkoon liitettävän telepäänteen (multimedia terminal) toiminnalliseksi vaatimuksiksi. Tavoitteena on ko. mallin pohjalta rakentaa demonstraatiojärjestelmä, jonka avulla voidaan erilaisia monimediasovelluksia ja -palveluja kokeilla verkon kautta laboratorioympäristössä eri käyttäjryhmien kanssa.

Avainsanoja: B-ISDN; laajakaistaverkot; vanhuksset; vammaiset

018

Naiset ja julkisuus

Irma Kaarina Halonen, Turun yliopisto, Poliittikan tutkimuksen ja sosiologian laitos (tiedotusoppi), Puh. 921-633 5885, 921-633 51.

Huom.: Väitöskirjatyo

Abs.: Tutkimuksessa selvitetään naisten ja julkisuuden historiallista muotoutumista, julkisen ja yksityisen elämänalueen kehitystä erityisesti joukkoviestinnän näkökulmasta. Tutkimuksen empiria keskittyy suomalaiseseen suomalaisen päivälehti-julkisuuteen ja uutiskäytäntöön: milloin nainen on uutinen?, uutisten seksistiset strategiat.

Avainsanoja: julkisuus; uutiset; journalismi; naistutkimus

Julkaisuja: — Women and public sphere. Nordicom Review 1/1991.

019

Kirjallisuuskeskustelu vuosisadan vaihteen lehdissä

Paula Havaste, Helsingin yliopisto, Kotimaisen kirjallisuuden laitos, Fabianinkatu 33, 00170 Helsinki, Puh. 90-191 2617

Muita tutkijoita: Tutkimus liittyy löyhästi vuosisadan vaihteen kirjallisuutta sivuavaan työpajaan, johon kuuluvat omilla tutkimuksillaan Mervi Kantokorpi, Pirjo Lyytikäinen, Satu Grünthal.

Huom.: Väitöskirjatyo

Abs.: Tutkimus tarkastelee vuosien 1895-1905 välillä Päivälehdessä, Uudessa Suomettaressa, Valvojassa, Euterpassa ja Nykyajassa käytyä kirjallisuutta sivuavaa keskustelua ja lehtien kaunokirjallista materiaalia. Kriittikien eli lehtiartikkelujen sija on keskeinen, sillä niiden kautta voidaan tarkastella, miten näennäisesti pelkästä kirjallisuudesta puhuvat artikkelit olivat varsin ohjelmallisia ja käsitelivät hyvin laajasti sekä päivänpoliittisia, kulttuuripoliittisia että yhteiskunnallisia kysymyksiä.

Avainsanoja: kritiikki; vuosisadan vaihe; kirjallisuus; Leino, Kasimir; Leino, Eino; Aho, Juhani; Erkkö, J. H.

020

Mainonnan kehitys Neuvostoliiton lehdissä perestroikan aikana

Tatjana Heikkilä, Arolantie 11 A, 90100 Oulu, Puh. 981-510 310

Laitos: Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos, toimittajakoulutus, PL 35, 40351 Jyväskylä, Puh. 941-601 530, Fax: 941-601 511

Abs.: Socialistisissa maissa mainontaa on aina nimetty kuluttajavalistukseksi. Mainonnan kehitys Neuvostoliiton historian aikana ei kuitenkaan ole ollut tasaista. 1920-luvun nousua seurasi "kuluttajavalistuskauti", jolloin mainontaa käytettiin Neuvostoliiton talouden ja politiikan kehityksen välineenä, näin siitä kehittyi ideologia- ja propagandaväline socialistisessa yhteiskunnassa. Mainonnan uusi nousukausi liittyi presidentti Gorbatschovin harjoittamaan uuteen politiikkaan — perestroikaan. Neuvostotaloudessa tapahtuvat muutokset heijastuivat mainonnassa. Yhtä tärkeää mainonnan kehityksessä oli yhteiskunnan demokratisointia lehdistön vapauttaminen sensuurista eli glasnost. Koska mainonta on viestintää, joukkotiedotusta ja talouden mekanismi, tutkimuksessa pyritään vastaamaan kolmeen kysymykseen: 1. Miten yhteiskunta vaikuttaa mainontaan 2. Mitä mainonta yhteiskunnassa saa aikaan 3. Miten mainonta vaikuttaa tiedotusvälineiden sisältöön ja ulkonäköön.

Avainsanoja: mainonta; Glasnost, Neuvostoliitto

Julkaisuja: — Mainonta Suomen aikakauslehdissä. Opinnäyte, Rostovin yliopisto, 1979.

021

Tietoverkkopohjaiset alihankintaketjut painotuotannossa

Immo Heino, VTT graafinen laboratorio, PL 160, 02101 Espoo, Puh. 90-456 4503, E-mail: Immo.Heino@vt.fi, Fax: 90-455 2839

Muita tutkijoita: Heikki Nikulin, VTT graafinen laboratorio, PL 160, 02101 Espoo, puh. 90-456 4769.

Abs.: Graafisen alan erikoistuotantoa ja

osaamista edellyttävät työvaiheet (repro, sivunvalmistus, painatus) ovat yhä enenevässä määrin siirtymässä pieniin verkostotalouteen perustuviin yrityksiin. Nämä pystyvät tuottamaan painotuotteen osatekijöinä edullisemmin kuin suuret raskaat organisaatiot, joissa työvaiheet on koottu saman katon alle. Tiedonsiirtoverkkoja (esim. Diginet, Datanet) hyödyntävien menetelmien avulla voidaan tuotekohteisesti koota alihankintaketjuihin projektinomaisiksi organisaatioiksi ne yritykset, jotka kapasiteetin ja erikoisosaamisensa puolesta kullakin hetkellä ovat soveliaimmat kyseisen painotuotteen suunnitteluun ja valmistukseen. Tutkimuksessa luodaan tietoverkkoja hyväksikäyttävä alihankintoihin perustuva toimintamalli. Määntelään mallia tukevan teknisen ratkaisun puitteet, sekä taloudelliset ja muut reunaehdot.

Avainsanoja: graafinen teollisuus; verkostotalous; tietoverkot; alihankinnat; taloudellisuus

022

Suomalainen prime-time

Heikki Hellman, Jaavantie 6 B, 00560 Helsinki, Puh. 90-793 473 tai Helsingin Sanomat, Kulttuuritoimitus, PL 975, 00101 Helsinki, Puh. 90-122 2600

Muita tutkijoita: Tuomo Sauri Torkkelinkatu 21 B, 00530 Helsinki, puh. 90-769 342, Tilastokeskus H 4 PL 770 00101 Helsinki, puh. 90-173 43449

Abs.: Suomen televisiossa lähes alusta alkaen vallinnut kaksoismonopoli on synnyttänyt vakaan ohjelmistorakenteen, joka vasta 1990-luvulle tultaessa näyttää muuttavan ilmetään. Tutkimus selvittää ohjelmarakenteen muutoksia vuodesta 1970 alkaen, keskustelee public service — television ja kaupallisen television konvergenssista sekä pohtii public servicen tulevaisuutta.

Avainsanoja: televisio-ohjelmat; ohjelmarakenne; Yleisradio; MTV; kaapelikanavat; public service

Julkaisuja: — H. Hellman & T. Sauri: Suomalainen prime-time. Tutkimus television uudesta kilpailutilanteesta sekä Yleisradi-

on ja MTV:n parhaan katseluajan ohjelmarakenteesta vuosina 1970-1986. Jyväskylä : Jyväskylän yliopisto, 1988. (Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja, n:o 10).

— H. Hellman & T. Sauri: Prime-time ja uusi kilpailutilanne. Parhaan katseluajan ohjelmarakenteen muutossuunnat Suomessa 1970-1986. Tiedotustutkimus 12(1989):1.

— H. Hellman: Public service -televisionen: levande eller död? Om rundradiobolagens ekonomi, legitimitet och förutsättningar att överleva med Finland som exempel. Pressens årbog 1989. Köbenhavn : Pressehistorisk Selskab, 1990.

023

Ohjelmavalikoima ja videomarkkinoiden dualirakenne

Heikki Hellman, Jaavantie 6 B, 00560 Helsinki, Puh. 90-793 473 (tai Helsingin Sanomat, osoite ed.)

Muita tutkijoita: Martti Soramäki Freesenkatu 1 A, 00100 Helsinki, puh. 90-493 674, Yleisradio, viestinnän kehitysryhmä, Kesäkatu 2, 00250 Helsinki, puh. 90-441 141.

Abs.: Tutkimus selvittää, miten eri tyyppiset yritykset voivat menestyä videomarkkinoilla, jossa elokuvan perinteiset majors-yhtiöt hallitsevat kauppaa. Independent-yhtiöiden rooli osoittautuu ristiriitaiseksi: osittain ne keskittyvät samoihin mainstream-tyyppiin elokuihin kuin majorsit, mutta osittain ne testaavat katvalueille jääviä elokuvatyyppiä.

Avainsanoja: videomarkkinat; kilpailu; Yhdysvallat

Julkaisuja: (yhdessä Martti Soramäen kanssa:)

— Videon kulttuuri- ja markkinarakenteet. Tiedotustutkimus 7(1984):1.

— Economic Concentration in the Video-cassette industry: A cultural comparison. Journal of Communication 35(1985):3.

— Ohjelmavalikoima ja videomarkkinoiden dualirakenne: Majors- ja independent-yritysten välisestä kilpailusta Yhdysvaltain videomarkkinoilla. Tiedotustutkimus 14(1991):4.

— Kilpailu ja enikoistuminen videomark-

kinoilla: Myynti- ja vuokratasemerkkinoiden eriytymisestä Yhdysvalloissa. Lähikuva, (1991):4.

024

Tuotevalikoima kilpailukeinona kulttuuriteollisuudessa

Heikki Hellman, Jaavantie 6 B, 00560 Helsinki, Puh. 90-122 2600 (tai Helsingin Sanomat, osoite ed.)

Huom.: Lisensiaatintutkimus (artikkeliohjelma)

Abs.: Tutkimus koostuu erillisistä julkaisuista, jotka käsittelevät kilpailutilannetta 1. suomalaisessa tv-järjestelmässä, 2. suomalaisessa ääniteteollisuudessa ja 3. lähinnä yhdysvaltalaisilla video-ohjelmamarkkinoilla. Osatutkimukset pyrkivät osoittamaan, että eri kokoisilla ja tyyppisillä yrityksillä on oma roolinsa alan sisäisessä kilpailussa: suurten markkinajohtajien keskittyessä laveaan ohjelmakirjoon mutta pääasiassa mainstream-ohjelmistoon pienet yritykset testaavat uusia ohjelmatyyppejä.

Avainsanoja: ääniteteollisuus; videomarkkinat; Yleisradio; ohjelmarakenne; televisio-ohjelmat; kilpailu; keskittyminen
Julkaisuja: — Äänilevyteollisuuden uudesta kilpailutilanteesta. Sosiologia 10(1983):4.

025

Toimittaja tekstinsä subjektina

Pertti Hemánus, Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere, Puh. 931-156 505, Fax: 931-156 248

Muita tutkijoita: Ilkka Tervonen, tutk. apulainen 1.7.-30.9.1989.

Avainsanoja: toimittajat; tekstit

026

Realismi, fenomenologia ja journalismi

Pertti Hemánus, Tampereen yliopisto, PL 607, 33101 Tampere, Puh. 931-156 505, Fax: 931-156 248

Avainsanoja: journalismi; fenomenologia; realismi

027

Suomalaisen neuvottelijan viestintä kult-

tuurien välisessä liikeneuvottelussa

Kristiina Hiukka, 35 Merrion Strand, Strand road, Sandymount, Dublin 4, Ireland, Puh. 990-353-1-283 0566.

Laitos: Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos, puheviestintä, PL 35, 40351 Jyväskylä

Huom.: Lisensiaatintyö.

Avainsanoja: kulttuurienvälinen viestintä; liikeneuvottelut

Julkaisuja: — K. Huikka & O. Huikka: The nature of communication in dyadic computer aided instruction. Teoksessa: Jyväskylä studies in speech communication. Ed. by A. Sallinen-Kuparinen, 1986.

— Communication problems of Finnish exporters in intercultural business negotiations. A qualitative study. Pro gradu -tutkielma, 1988.

028

Puheviestintäasenteet sinfoniaorkestereiden koetun viestintäilmaston selittäjinä

Paula Hjelt-Putilin, Töölöntorinkatu 3 A 12, 00260 Helsinki, Puh. 90-449 019 (k), 90-449 133 (t)

Laitos: Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos, puheviestintä, PL 35, 40351 Jyväskylä

Huom.: Lisensiaatintyö

Abs.: Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää suomalaisten ammatillisten sinfoniaorkestereiden viestintäilmaston rakennetta ja orkestereissa vallitsevia viestintäasenteita. Tarkoituksena on myös tutkia, selittävätkö löydetty asenneulottuvuudet orkestereiden koettua viestintäilmastoa. Myös eri koehenkilöryhmien välisten erojen merkitevyyttä asenneulottuvuuk-sien suunnassa tutkitaan. Tiedot kerättiin lomakekyselyinä 11:ltä kaupunginorkestereita. Otos on likipitään yhtä suuri kuin tutkittava populaatio. Tulokset perustuvat 341:een täytettyyn palautettuun kyselylomakeeseen. Tulosten analysoinnissa käytetään faktorianalyysiä, varianssianalyysiä, t-testiä ja regressioanalyysiä. Polkuanalyysin käyttöä harkitaan. Tulosten tulkintaa syvennetään haastattelumateriaalin perusteella.

Avainsanoja: viestintäilmasto; puheviest-

tintäaseenteet; sinfoniaorkesterit

Julkaisuja: — Sinfoniaorkesterien koettu viestintäilmasto ja puheviestintäaseenteet. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Viestintätieteiden laitos, 1991.

— P. Hjelt-Putilin & H. Kallio: Viestintäilmasto ja sen osatekijät sinfoniaorkesterissa. Radion sinfonikot ry, 1989.

029

Kolmen Nummisuutarin filmatisoinnin kerronta (1923, 1938, 1957)

Ari Honka-Hallila, Jaanintie 32 C 90, 20540 Turku, Puh. 921-374 359

Laitos: Turun yliopisto, Elokuva- ja televisiotiede, 20500 Turku,

Huom.: Lisensiaattityö

Abs.: Tutkin Nummisuutarin mykkää (1923), ääni- (1938) ja väriversiota (1957) selvittääkseni kolmen eri teknologisen vaiheen ominaispiirteitä suomalaisessa elokuvassa. Toinen tavoite on tarkastella elokuvan suhdetta kansallisesti merkittävään näytelmään.

Avainsanoja: elokuva; kerronta

030

Eteenpäin-lehden historia 1905-1988

Helena Honka-Hallila, Jaanintie 32 C 90, 20540 Turku

Huom.: Tutkimus ei ole sidoksissa mihinkään laitokseen. "Tilauhistoria".

Abs.: Tutkimus sisältää: Eteenpäin-lehden syntytaustan, lehden kehityksen, Kotkalaisen lehtikiipailun Eteenpäin (sos.dem.) vastaan Etelä-Suomi (kokoomus.sit.), Eteenpäin-lehden sisällön kehitys agitaatiolehdestä sanomalehdeksi, toimituksen ja toimitustyön sekä Eteenpäin kirjapainon historian.

Avainsanoja: lehdistöhistoria; työväenlehdet

031

Mainonnan käyttämät tunnuskuvat

Päivi Hovi, Lumikintie 6 A 31, 00820 Helsinki, Puh. 90-788 550

Laitos: Taideteollinen korkeakoulu, Graafisen suunnittelun laitos, Hämeentie 135 C, 00560 Helsinki, Puh. 90-756 3270, Fax: 90-756 3223

Abs.: Mainonnan käyttämiä tunnuskuvia tarkastellaan lähinnä yhden mainoskuvan osa-alueen kautta. Tässä tutkimuksessa materiaalina ovat lähinnä palvelu- ja tavaramerkit. Merkkejä tarkastellaan suhteessa funktioonsa. Lähtökohtana on esteettinen näkökulma. Tarkoituksena on valaista mainoskuvan kehitystä ja vaikutteita yhden osa-alueen kautta. Tarkastelun kohteena ovat Suomessa rekisteröidyt merkit 1800-luvulta 1900-luvun alkuun.

Avainsanoja: mainoskuva; graafinen suunnittelu; kuvallinen viestintä
Julkaisuja: — Mainoskuva Suomessa. Kehitys ja vaikutteet 1890-luvulta 1930-luvun alkuun. Taideteollisen korkeakoulun julkaisusarja A8, 1990. ISBN 951-9384-37-5.

032

Ajankohtainen kakkonen kohtaa historiansa : suomalaisen televisionajankohtaisohjelmien lajityyppisen kehityksen kontekstuaalisointia

Taisto Hujanen, Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere, Puh. 931-156299, Fax: 931-156248
Huom.: Tutkimus toteutetaan Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksen ja Yleisradion yhteistyönä.

Abs.: Tutkimuksen tässä vaiheessa tarkastelun kohteena ovat TV2:n ajankohtaisohjelmat vuodesta 1965 tähän päivään. Tutkimukseen liittyy seuraavia osa-alueita: 1. Ajankohtaisen kakkosen makasiinin sisällönanalyysi vuosilta 1969-1992 2. Ajankohtaistoimituksen entisten ja nykyisten toimittajien haastattelut, 3. toimittajaneelin arvot vuosina 1965-1992 lähetetyistä ohjelmista, 4. ohjelmien genre-analyysit; ajankohtaisohjelmien "filmoграфия", 5. tapaustutkimukset valituista ohjelmista.

Avainsanoja: Ajankohtainen kakkonen; televisio-ohjelmat; ajankohtaisohjelmat

033

TV-uutisten kansalliset ja kulttuuriset erot
Taisto Hujanen, Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere, Puh. 931-156 299

Abs.: Tutkimuksessa verrataan toisiinsa kolmen maan, Iso-Britannian, Suomen ja Ruotsin TV-uutisia ajalta 20.-26.1.1991. Analyysin tarkoituksena on tutkia televisioon uutisgenren kansallisia ja kulttuurisia eroja.

Avainsanoja: televisio-ohjelmat; uutiset

034

Väline-erot tiedotusvälineissä

Tapani Huovila, Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos, PL 35, 40351 Jyväskylä, Puh. 941-601 533, Fax: 941-601 511.

Abs.: Tutkimuksessa käsitellään välineeroja radion, television, sanomalehtien ja aikakauslehtien välillä. Päämääränä on etsiä välineelle olennaisia uutisen piirteitä. Eryteisesti tarkastellaan (1) uutisten määrää, valintaa ja arvojärjestystä, (2) pääuutisten sisältöä ja syvällisyyttä sekä (3) pääuutisten elinkaarta.

Avainsanoja: tiedotusvälineet; uutiset

035

Mainontaa vai mediatukea?

Erik Hällström, Tietopää Oy, Yhtiönkuja 3, 01610 Vantaa, Puh. 90-507 2165, Fax: 507 2166

Avainsanoja: mainonta; mediavalinta; viestintäpolitiikka

036

The discourse of the Finnish consumer education: risk and pleasure

Kaj Ilmonen, Viipurinkatu 10 as. 19, 00510 Helsinki, Puh. 90-146 2969

Laitos: Työväen taloudellinen tutkimuslaitos, Hämeentie 8 A, 00530 Helsinki, Puh. 90-737 733, Fax: 90-701 3807

Avainsanoja: kulutus; valistus; diskurssit

037

Toimittaja kuvaruudussa : televisio esiintymisen kontekstina

Pekka Isotalus, Vapaudenkatu 24 A 18, 40100 Jyväskylä, Puh. 941-620 610

Laitos: Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos, PL 135, 40351 Jyväskylä, Puh. 941-601 510, Fax: 941-601 511

Huom.: Lisensiaattintyö

Abs.: Tutkimuksen tavoite on selvittää, miten televisio kontekstina vaikuttaa esiintymiseen ja millaista on televisionomainen esiintyminen. Tarkoituksena on tarkastella televisioon vakiintuneita esiintymisen muotoja sekä viestintää, joka on ominaista vain televisiossa esiinnyttäessä. Kyseessä on siis television ilmaisukielen tarkastelu esiintymisen osalta. Ongelmaa tarkastellaan havainnoimalla televisiossa esiintyvien toimittajien puhekäyttäytymistä.

Avainsanoja: konteksti; televisio; televisioesiintyminen; toimittajat
Julkaisuja: — Onko toimittajan televisioesiintymisellä merkitystä? Tiedotustutkimus 4/1990.

038

Suomalaisen populaarimusiikin historia
Pekka Jalkanen, Joulutähdentie 8, 00370 Helsinki, Puh. 90-556 003

Laitos: Tampereen yliopisto, Kansanperinteen laitos, PL 607, 33101 Tampere, Puh. 931-156 111, Fax: 931-134 473

Abs.: Suomalaisen populaarimusiikin historia (SPH)-tutkimushanke on jatkoa Suomen Akatemian rahoittamalle esitutkimusprojektille (1991), joka kartoitti mahdollisuuksia laajan tutkimushankkeen käynnistämiseksi suomalaisen populaarimusiikin historiasta. Hankkeen päämääränä on tuottaa yleisesitys suomalaisen populaarimusiikin historiasta. Toisena tavoitteena on edistää populaarimusiikkia koskevien opinnäytteiden valmistumista eri musiikintutkimuslaitoksissa; 11 osatutkimusta on opinnäytetöitä. Teoreettisena lähtökohtana on tarkastella kaikkea Suomessa syntyneitä kevyttä musiikkia kolmen emopereinteen, klassis-romanttisen taidemusiikin, 1800-luvun kansanmusiikin ja afroamerikkalaisen musiikin välisenä muodosteena, joka on muuttunut jatkuvasti monimutkaisen akkulturaatioprosessin seurauksena. Avainsanoja: fuusio; myytti; modernisaatio; populaarimusiikki

Julkaisuja: — Mennyttä musiikkia etsimässä. Musiikin Suunta 2-3/91.

— Suomalainen populaarimusiikki ja historia. Musiikin Suunta 1/92.

— Vesa Kurkela: Long-term Fusions and Lost Traditions. Towards a Historiography of Finnish Popular Music. *Worldbeat* 1/92.

— Vesa Kurkela & Pekka Jalkanen: A History of Forgotten Music? Finnish Popular Music in Retrospect. *World of Music* 1/92.

039

Julkisuuden merkitykset arkielämässä (JULMA)

Pertti Julkunen, Tuomiokirkonkatu 36 A 9, 33100 Tampere, Puh. 931-131 541

Laitos: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere, Puh. 931-156 263

Huom.: Yhteydenpitoverkosto, jossa tällä hetkellä (31.3.1992) noin 300 jäsentä.

Avainsanoja: ahdistus; arkielämä; draama-analyysi; hiljaisuus; journalismi; julkisuus; merkitys; retoriikka; yleisöt

Julkaisuja: Mm. — Haja-ajatuksia kenestä tahansa. *Tiedotustutkimus* 2/1989.

— Metsontappohetki: näytelmä näytelmässä. *Tiedotustutkimus* 1/1989.

— Taisto Hujanen & Pertti Julkunen (toim.): Järkeilevä porvari ja ameebamainen asia: JULMA-projektin työraportti julkisuudesta kulttuurin tuottajana. Tampere: Tampereen yliopisto, 1990. (Tiedotusopin laitos, sarja C, 11).

— Ahdistava arkisuus ja juhlistava julkisuus. *Tiedotustutkimus* 1/1990.

— Etukäteen postuloitu puujalka. *Tiedotustutkimus* 4/1990.

— Dramatisk representation och samhällelig makt. *Offentlighetens bemerkelser i vardagslivet. Nordicom-Information* 2/1991.

— Pertti Julkunen & Kimmo Sarlin (toim.): *Fantasma ja banaali. JULMA-projektin työraportti arjesta ja julkisuudesta. Tampere: Tampereen yliopisto, 1991.* (Tiedotusopin laitos, sarja B, 33).

— Tulla siksi mitä jo olen. *Liikunta & Tiede* 2/1992.

040

Julkaisu toiminnan tietojärjestelmät

Jari Juopperi, Valtion teknillinen tutkimuskeskus, Graafinen laboratorio, PL

160, 02101 Espoo, Puh. 90-456 5953, Fax: 90-455 2839, E-mail: Jari.Juopperi@vtt.fi

Muita tutkijoita: Hannu Ahonen puh. 90-456 6572, Asta Bäck puh. 90-456 4536.

Abs.: Julkaisutoiminnassa tietotekniikka ja siihen liittyvät tietojärjestelmät ovat keskeisiä elementtejä tuotantoa tehostettaessa ja uusia tuotteita kehitettäessä. Tietokantatoimittaminen, uudenlaiset automaattiset taitotyökalut, sekä postituksen ja jakelun tietojärjestelmät luovat julkaisu toiminnalle uusia mahdollisuuksia. Projektin tavoitteena on 1. kehittää menetelmiä ja perusvälineitä tietokantatoimittamista varten, 2. Kehittää uuden sukupolven taittojärjestelmää, 3. Selvittää tietoteknisten apuvälineiden käyttömahdollisuudet sanomalehtien fyysisen jakelun suunnittelussa.

Avainsanoja: julkaiseminen; tietokannat; toimittaminen; kustannustoiminta; graafinen teollisuus; tietotekniikka; jakelu; postitus; taitto

041

Reportaasijournalismi ja dokumenttikirjallisuus: tekijän rooli amerikkalaisessa New Journalismissa

Markku Juusola, Etelä Hesperiankatu 16 A26, 00100 Helsinki, Puh. 90-446 962 (k), 90-191 7914 (t)

Huom.: Tiedotusopin lisensiaatintyö
Avainsanoja: reportaasi; journalismi; dokumentarismi; dokumenttikirjallisuus; New Journalism

042

Englantilaisen popmusiikkikulttuurin murros toisen maailmansodan jälkeen ja popmodernismin synnyttämä uusi taiteilija/tähtikuva

Kari Kallioniemi, Turun yliopisto, Historian laitos (kulttuurihistoria), Henrikinkatu 2, 20500 Turku, Puh. 921-633 5228, Fax: 921-633 6560, Puh. 921-378 604 (k)

Muita tutkijoita: Kari Immonen puh. 921-633 5239, Katriona Mäkinen puh. 921-633 5886, Hannu Salmi puh. 921-633 5234, Jukka Sarjala puh. 921-633 6239, Keijo Virtanen puh. 921-633 5220.

Avainsanoja: populaarimusiikki; moder-

nismi; populaarikulttuuri; Englanti
Julkaisuja: — Dandy, soul-mies ja rock-sankari — 1960-luvun popmusiikki ja moderni kulttuuri. Helsinki, 1990.

043

Myndighets- och pressinformation om Tjemobyfolyckan med särskild hänsyn till etiska frågeställningar

Stig Kankkonen, Fiskgusvägen 4 B 10, 02620 Esbo, Puh. 90-509 3252

Laitos: Teologiska fakulteten vid Åbo Akademi, Biskopsgatan 16, Åbo, Puh. 921-654 311, Fax: 921-654 835

Avainsanoja: Tshemboby; tiedottaminen; kriisiviestintä

044

Ideologia, tieto ja uutinen

Ari Kapanen, Sahanmäenkatu 22 as 2, 05800 Hyvinkää, Puh. 914-857 97

Laitos: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere

Abs.: Tutkimuksen pääteemoja ovat ideologia ja tieto-oppi. Ensiksi ideologialla tarkoitetaan sitä kulttuurin rajoittamaa horisonttia, josta välttämättä tarkastelemme todellisuutta. Tällöin ideologia on välttämättä osa ajattelua. Toiseksi ideologia käsitellään kapeaksi ajattelun horisontiksi, joka on mahdollista ylittää. Kolmanneksi pohditaan uutisten ideologisuutta. Tutkimus saa vaikutteita muun muassa modernista fysiikasta, hermeneutiikasta ja narisismista.

Avainsanoja: ideologia; uutiset; tajunta

045

Kirjallisuus ja lehdistö Etelä-Afrikan mustien viestimänä

Eila Karhu, Pelimannintie 20 I 92, 00420 Helsinki, Puh. 90-563 6850 (k), 90-469 31 (t)

Laitos: Helsingin yliopisto, Viestinnän laitos, Aleksanterinkatu 7, 00100 Helsinki

Abs.: Rotuerottelukauden aikana Etelä-Afrikan musta lehdistö kiellettiin vähin erin, ja etenkin levottomuuskausien jälkeen. Lopulta oli tilanne se, että kaikki mustien lukemat sanoma- ja aikakauslehdet olivat valkoisten omistuksessa ja kontrollissa.

Suurin osa mustien kirjallisuudesta oli myös valkoisten kustantajien kontrollissa, omaa Skotarille -kirjankustantamaa lukuunottamatta. Sensuuri oli tiukka. Kirjallisuus säilyi paremmin sensuurivuosina, sillä sitä painettiin myös ulkomailla, ja osin se siirtyi suulliseksi. Nyt on muutosten aika, ja mustien ilmaisu ja sananvapaus lisääntyvät sekä lehdistössä että kirjallisuudessa. Pahimpina vuosina suullisesta kirjallisuudesta tuli yhdysside, yhteisen identiteetin luoja, joka auttoi vapautumista rotuerottelusta. Lehdistön osuus tuolloin oli vähäisempi.

Avainsanoja: kirjallisuus; lehdistö; Afrika; apartheid; sensuuri

Julkaisuja: Runsaasti lehtijuttuja ja radio-ohjelmia Etelä-Afrikasta.

046

Tiede suomalaisessa sanomalehdistössä
Erkki Kauhanen, Kyläseppänkuja 2 B 5, 00640 Helsinki

Laitos: Helsingin yliopisto, Viestinnän laitos, Aleksanterinkatu 7, 00100 Helsinki

Abs.: Tutkimus tarkastelee tiede- ja pseudotiedemateriaalin esiintymistä suomalaisissa sanomalehdissä 1990. Kvantitatiivisessa osuudessa pyritään luomaan kuvaa tiede- ja pseudotiedemateriaalin määrästä, aihejakaumasta ja esiintymisestä lehdestä. Kvalitatiivisessa osuudessa tarkastellaan tämän materiaalin sisältämää tiedekuvaa ja verrataan sitä tiedeyhteisön omiin tiedekäsityksiin. Huomattava osuus tutkimuksesta keskittyy sanomalehtien tiedeaineiston analyysissä tarvittavan metodologian kehittelyyn.

Avainsanoja: tiedejournalismi; tieteellinen viestintä; tieteen tiedotus

047

Imagon rakentaminen ja representaation politiikka. Näkökulmia kollektiivisten merkien ja mielikuvien tuotantoon

Erkki Karvonen, Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere, Puh. 931-157279, Fax: 931-156248
Huom.: Väitöskirjatyö

Abs.: Imago käsitetään yleensä kollektiiviseksi "mielikuvaksi", vakiintuneeksi käsi-

tykseksi jostakin kohteesta tai "julkiseksi kuvaksi". Voidaan erottaa toisistaan jonkin henkilön tai tuotteen yksittäiset julkiset esiintymiset (appearances) sekä näiden perusteella syntyvät vakiintuneet käsitykset yleisöjen mielissä. Imago syntyy yleensä useammasta kuin yhdestä esiintymisestä. Esiintymiset tai näyttäytymiset julkisuudessa ovat juuri niitä tekijöitä, joista imago kollektiivisena ja sosiaalisena faktana muodostuu. Imagon teoriaan keskitettyä tutkimukseni jäsentää imagon ilmiötä kahdesta näkökulmasta: yhtäältä tutkitaan kuvan tuottamista semioottisena valintaprosessina ja toisaalta paneudutaan selvittämään kognitiivisesta näkökulmasta "mielikuvan" teoriaa. Avainsanoja: imagon teoria; kognitiotiede; fenomenologia

048

Commedia 2: Tansanialaiskylien vaihtuva viestintämaailma

Ullamaija Kivikuru, Helsingin yliopisto, Viestinnän laitos, Aleksanterinkatu 7, 00100 Helsinki, Puh. 90-191 2105, Fax: 90-191 2106, E-mail: Kivikuru@hylika.helsinki.fi

Muita tutkijoita: William Lobulu, P.O.Box 212 Arusha, Tanzania. Johannes Amupala, Vaahterakuja 3 A 28, 33840 Tampere.
Abs.: Tarkoitus on tutkia sekä laadullisesti että määrällisesti joukkoviestintätyyppistä viestintää yhdeksässä pohjois-tansanialaisessa kylässä. Tutkimuksen ensi osa tehtiin huhtikuussa 1988 ja toinen heinäelokuussa 1991; väliaikana kylissä oli paikallisviestintää edistävä Finnida/Unesco kehitysyhteistyöprojekti (Commedia).

Avainsanoja: kehityskommunikaatio; joukkoviestimien käyttö; uutiskriteerit; oramedia

Julkaisuja: — Communication in transition : the case of Tanzanian villages. Gazette 43(1989), p. 109-130.

— Tinned novelties or creative culture: a study on the role of mass communication in peripheral nation. Helsinki: University of Helsinki, 1990. (Dept. of communication, Publication No 1F/10/90).

049

Suomalaisen älymystön Eurooppa-käsitys 1920- ja 1930-luvulla

Hanne Koivisto, Lauklähteenkatu 6 B 61, 20740 Turku, Puh. 921-364 193

Laitos: Turun yliopisto, Kulttuurihistoria, 20500 Turku, Puh. 921-633 5208, Fax: 921-633 6560

Huom.: Väitöskirjatyö. Tutkimus kuuluu Suomen Akatemian rahoittamaan Euroopan integraatio-tutkimusohjelmaan, jossa on eri alojen tutkimushankkeita mukana. Abs.: Tutkimuksessa kartoitetaan sitä, miten Suomessa vaikuttaneet, erityyppiset kansainvälisyyteen suuntautuneet intellektuellit suhtautuivat Eurooppaan ja eurooppalaisuuteen, millainen käsitys heillä siitä oli. Aineistona käytetään ensisijaisesti 1920- ja 1930-lukujen painettua materiaalia, kulttuurilehtiä, tietopuolista kirjallisuutta jne. Pyritään selvittämään, mikä merkitys eurooppalaisuudella oli kansallisen identiteetin kannalta.

Avainsanoja: Eurooppa; kansainvälisyys; kansallinen identiteetti; kansallinen kulttuuri

Julkaisuja: — Eurooppalaisuus Suomessa historiallisena tutkimuskohteena. "Suomalaisuuden" ja "eurooppalaisuuden" käsitteiden määrittelyä. Teoksessa: Lähtökohtia Euroopan tutkimiseen. Toim. Leo Granberg & Olli Rosenqvist. Kokkola, 1991.

050

Muutoksen kohtaaminen ja läpivieminen lehtitaloissa kulttuurin ja johtamisen viitekehyksessä

Hannele Kokotti, Pohjo, Vellamontie 12, 90500 Oulu, Puh. 981-550 9880, Fax: 981-550 9840

Laitos: Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos, Toimittajakoulutus, PL 351, 40351 Jyväskylä

Huom.: Lisensiaattityö

Abs.: Tutkimus keskittyy hahmottamaan lehtitaloissa tapahtunutta/tapahtuvaa muutosta (taloudellisia, organisatoris-raenteellisia, teknologisia jne.) ja sen heijastumia yhtiöiden kulttuuriin ja johtamiskäytäntöihin.

Avainsanoja: sanomalehtirytykset; muutokset; johtaminen

Julkaisuja: — Hannele Kokotti & Terttu Malo: Finnish management and organization culture especially goal and result orientation in different frameworks.

051

Kansainvälisesti näkyvä suomalainen tieteellinen kausijulkaisu

Terttu Kortelainen, Oulun yliopisto, Kirjastotieteen ja informatiikan laitos, Linnanmaa, 90570 Oulu, Puh. 981-352 396, Fax: 981-561 278, E-mail: tamk@phoenix.uou.fi

Huom.: Lisensiaatin tutkielma

Avainsanoja: kausijulkaisut; tieteelliset lehdet; tieteellinen viestintä; viiteanalyysi

052

Uskottavaksi tehty teksti : uutinen historiassa ja yhteiskunnassa

Risto Kunelius, Nyirikintie 14 D 53, 33540 Tampere, Puh. 931-611 589

Laitos: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere

Huom.: Lisensiaatin tutkielma

Avainsanoja: uutiset

053

Täytyy katkoo jos saa katkoo : tutkimus 10-14 -vuotiaista televisio- ja videoyleisönä

Juha Kytömäki, Yleisradio, Tutkimus- ja kehitysosasto, PL 95, 00251 Helsinki, Puh. 90-441 141, Fax: 90-401 3588

Huom.: Aineisto on koottu Yleisradion tilaaman ohjelmien vastaanottoa kartoittavan haastattelututkimuksen yhteydessä Tampereella 1988. Oma tutkimukseni on Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitokselle tarkoitettu lisensiaatin työ.

Abs.: Tutkimuksessa analysoidaan televisiota ja videota varhaisnuorten arkielämässä. Kohteena on erityisesti mieliohjelmat (sekä lasten itsensä määrittelemiä että niiden sisältöä koskevien kertomusten kautta), katselun sosiaaliset kontekstit sekä televisiokasvatusta lapsiperheissä. Aineistona on 89 10-14 -vuotiaan sekä 99 vanhemman kvalitatiivinen teemahaas-

tattelu. Oton on poimittu 9 tamperelaiskoulun oppilasluettelosta.

Avainsanoja: televisio; video; reseptio; mieliohjelmat; televisiokasvatusta

Julkaisuja: — "They probably have some internal system which tells them what's good television and what isn't." Parental control and mediation of TV viewing in families with schoolchildren. Teoksessa: P. Alasuutari, K. Armstrong, J. Kytömäki: Reality and fiction in Finnish TV-viewing. Helsinki : YLE, Research & Development, 1991.

— Televisioyleisö — perheyleisö? Teoksessa. J. Kytömäki (toim.): Nykyajan sadut. Helsinki : Gaudeamus & Yleisradio, 1991.

054

Tutkiva journalismi Suomessa

Heikki Kuutti, Typpäläntie 8 D 31, 40250 Jyväskylä, Puh. 941-272 572

Laitos: Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos, PL 35, 40351 Jyväskylä, Puh. 941-601 530, Fax: 941-601 511

Huom.: Tiedotusopin lisensiaattityö.

Abs.: Yhdysvaltalaisperäisen "investigative reporting" käsitteen pohdinta suomalaisessa joukkotiedotuksessa: yleisyys, tekemisen esteet ja lisäämisen mahdollisuudet. Tutkimusmetodeina: kirjeyksely (N200), teemahaastattelut (N50) ja organisaatiotutkimus.

Avainsanoja: tutkiva journalismi; journalismi; joukkoviestintä; toimintatyyli

Julkaisuja: — Tutkiva journalismi — harvinaisen ilmiön suomalaisessa joukkotiedotuksessa. Tiedotustutkimus 3/1991.

— "Många hinder för undersökande journalistik i Finland". Teoksessa: Pressens årbog 1991. Odense : Pressehistorisk selskab, 1992.

055

Tieteellisen viestinnän tutkimus informatiikassa ja tieteensosiologiassa

Riitta Kärki, Tampereen yliopisto, Kirjastotieteen ja informatiikan laitos, PL 607, 33101 Tampere, Puh. 931-156 970, Fax: 931-156 560, E-mail: lirika@uta.fi

Huom.: Lisensiaatintutkimus

Avainsanoja: tieteellinen viestintä; informatiikka; tieteen sosiologia

056

Tieteen popularisointi sanomalehdistössä Englannissa ja Suomessa

Tuula H. Laaksovirta, Vaasan yliopisto, Viestintätieteiden laitos, PL 297, 65101 Vaasa, Fax: 961-324 8200, E-mail: t-hl@uwasa.fi

Muita tutkijoita: Reija Virrankoski, Elina Försti, Vaasan yliopisto, humanistinen tiedekunta, viestintätieteiden laitos, PL 297, 65101 Vaasa.

Abs.: Projektissa verrataan tieteen popularisointia Suomessa ja Englannissa. Tutkimuksen ensimmäisessä osassa on selvitetty käsitteistöä. Esimerkiksi termit 'iede' (science) ja 'popularisointi' (public understanding of science) ovat kulttuurisidonnaisia ja niillä on oma merkityssisältönsä kummassakin kulttuurissa. Toisessa osassa pohditaan kulttuurienvälisen tutkimuksen metodologisia ongelmia, mm. kielen, tekstin ja merkityssisältöjen laadullisen ja määrällisen analysoinnin vaikeuksia. Kolmannessa osassa tarkastellaan empiirisen materiaalin avulla tieteen popularisointia sanomalehdistössä (Guardian, Helsingin Sanomat, Hufvudstadsbladet) Englannissa ja Suomessa. Avainsanoja: popularisointi; vertaileva tutkimus; sanomalehdet

057

Pienen keskoslapsen perheen viestinnällinen vuorovaikutus terveydenhuollon asiantuntijoiden kanssa

Tuula Laukkanen, Jyväskylän yliopisto, Erityispedagogiikan laitos, PL 35, 40351 Jyväskylä, Puh. 941-601 638

Muita tutkijoita: Tutkimus osa "Monivammainen, perhe, lapsuus" -tutkimusprojektiä, jota johtaa ap.prof. Paula Määttä. Projektin muut tutkijat samassa osoitteessa: Iiris Mäki (erit.ped.), Maija Salo (erit.ped.), Annikki Rutesuo (logopedia), Markku Leskinen (erit.ped.).

Huom.: Viestintätieteiden väitöskirjatyö terveydenhoitoviestinnän alalta.

Abs.: Tutkimuksen tarkoituksena on arvi-

oida, millaista on pienen keskosvauvan vanhempien ja terveydenhuollon asiantuntijoiden viestinnällinen vuorovaikutus lapsen ensimmäisen elinvuoden aikana ja erityisesti yksivuotistarkastuksessa. Tutkimuksessa selvitetään sekä viestinnän sisältöä että strategioita ja vanhempien tulkintaa viestintätapahtumista.

Avainsanoja: viestintä; vuorovaikutus; perheet; keskoset; terveydenhuolto; lääkärit

058

Ammatillisen tietoviestinnän tekstuaalisia ja leksikaalisia piirteitä

Sirkka-Liisa Leinonen, lisakintie, 37560 Kulju, Puh. 931-677 177

Laitos: Tampereen yliopisto, Kääntäjänkoulutuslaitos, PL 607, 33101 Tampere, Fax: 931-157 200

Huom.: Tutkimus on liseniaatintyö, joka kuuluu Kääntäjänkoulutuslaitoksen projektiin "Dimensions of cross-cultural and cross-language communication". Projektin johtajana on apul.prof. Krista Varantola. Abs.: Työn tarkoitus on tutkia niitä kielellisiä keinoja, joiden avulla tutkimustietoa ja kokemusperäistä ammatillista tietoa välitetään ammattilehdissä. Kielellisten piirteiden avulla pyritään hahmottamaan tärkeimmät viestintätilanteen tekijöistä johtuvat diskurssiprofiilit. Näitä verrataan vastaavanlaisista englanninkielisistä lehdistä löydettyihin piirteisiin. Erityistä huomiota kiinnitetään subtekniseen terminologiaan, joka on suomen kielessä toistaiseksi tutkimaton ja kääntämisen kannalta ongelmallinen alue.

Avainsanoja: popularisointi; diskurssiprofiilit

059

Suomalaisten ja yhdysvaltalaisen päälähtäytisten vertailu

Ritva Levo-Henriksson, Borgströminkuja 4 B 16, 00840 Helsinki

Laitos: Helsingin yliopisto, Viestinnän laitos, Aleksanterinkatu 7, 00100 Helsinki, Fax: 90-191 2106

Huom.: Opinnäyte

Abs.: Tutkimuksen tarkoituksena on ver-

tailla Suomen ja Yhdysvaltain TV-uutisia kyseessä olevien maiden kulttuurin pohjalta.

Avainsanoja: vertaileva TV-uutistutkimus; vertaileva kulttuurintutkimus; televisio-ohjelmat; televisio uutiset

Julkaisuja: — Kulttuuriset tekijät uutisvalinnassa. Teoksessa: Viestinnän valtateillä. Juhlakirja professori Osmo A. Wiion 60-vuotispäivänä. Helsinki, 1988.

— Poliittinen lehdistö läntisessä Euroopassa 1980-luvulla. Helsinki : Helsingin yliopisto, 1990. (Tiedotusopin laitos, julkaisuja, sarja 1A/7/90).

— Arkkityyppi ja versiot. TV-draamaa Amerikasta Aasiaan. Helsinki : Yleisradio, 1991. (Tutkimusraportti 7/1991).

060

Kuvataiteen vastaanotto

Maaria Linko, Pajalahdentie 27 D 41, 00200 Helsinki

Laitos: Helsingin yliopisto, Sosiologian laitos, Hämeentie 68 B, 00550 Helsinki, Fax: 90-708 4619

Huom.: Kulttuurin markkinat ja merkitykset -projektin myötä alkanut hanke (Nykykulttuurin tutkimusyksikkö).

Avainsanoja: reseptio; kuvataiteet

Julkaisuja: — Outo ja aito taide. Ammattikoululaiset ja lukiolaiset kuvataiteen vastaanottajina. Jyväskylä : Jyväskylän yliopisto, 1992. (Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja, 30).

061

Semiotics as a tool in mass communication research

Miguel Angel López, Hukkaperä 6 B 9, 40400 Jyväskylä, Puh. 941-676 780 (home), 941-601 545 (work), E-mail: malo@keppi.jyu.fi

Laitos: Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos, PL 35, 40351 Jyväskylä, Puh. 941-601 510, Fax: 941-601 511

Abs.: The work intends to demonstrate that a qualitative analysis in mass communication cannot be properly done without the semiotic approach. The study will provide the necessary background on the subject. The importance of the sub-

ject/author as a producer/interpreter of news will be duly studied, as well as the responsibility of the mass communicators in the production of signs.

Avainsanoja: semiotiikka; joukkoviestintä

062

Pronalismi. Tiedotustoiminta ja journalismi Persianlahden sodassa

Heikki Luostarinen, Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere, Puh. 931-156 748, E-mail: tihe-
lu@uta.fi Fax: 931-156 248

Huom.: Väitöskirjatyö.

Abs.: Tutkimuksessa tarkastellaan tiedotus- ja pr-toiminnan ja journalismin suhteita läntisissä teollisuusmaissa 1990-luvun alussa. Erityisesimerkkinä on vuonna 1991 käyty Persianlahden sota ja sitä koskeva uutisjournalismi.

Avainsanoja: journalismi; uutiset; sotatiedotus; Persianlahden sota

Julkaisuja: — Innovations of the moral policy in the Gulf War. Media Development. Special Issue, October 1991.

063

Neoformalismi kiistoissa. Elokuvatutkimuksen kenttä Yhdysvalloissa

Matti Lukkarila, Oulun yliopisto, Historian laitos, PL 191, 90101 Oulu, Puh. 981-373 455/206, Fax: 981-373 757

Avainsanoja: elokuva; neoformalismi

064

Poliittiset uutiset lehden taustan ilmentäjänä : viiden valtakunnallisen sanomalehden pääuutissivut 1987 ja 1991

Jukka Löytömäki, Leipurinkuja 1 C 23, 02600 Espoo, Puh. 90-512 2315

Laitos: Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos, journalistikka, PL 35, 40351 Jyväskylä, Puh. 941-601 530, Fax: 941-601 511

Huom.: Lisensiaattityö

Abs.: Tutkimuksessa selvitetään lehden poliittisen ja muun taustan vaikutusta politiikasta kertoviin uutisiin. Tutkimusaineistona ovat Helsingin Sanomien, Kansan Uutisten, Demarin, Suomenmaan ja Uuden Suomen pääuutissivut maaliskuussa

ja elokuussa 1987 ja 1991. Metodeina ovat määrällinen ja laadullinen sisälönanalyysi, Kent Aspin suhtautumisindeksi sekä Teun A. van Dijkn diskursianalyysi. Päähuomio on otsikoinnissa ja kuvituksessa. Tapaustutkimuksina tarkastellaan muutamaa merkittävää uutista, kuten vaalitulosta ja budjetin julkistamista.

Avainsanoja: poliittiset uutiset; poliittinen journalismi; journalismi

065

The Finnish TV election campaign 1991 : research project

Tom Moring, Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet, Topeliusgatan 16, 00250 Helsingfors, Puh. 90-405 001, Fax: 90-405 00295, E-mail: Moring@hyla.helsinki.fi

Muita tutkijoita: Christian Lindholm, Svenska social- och kommunalhögskolan. Hal Himmelstein, 155 West 91, Apt B, New York 10024. Sten Berglund, Institutionen för Allmän Statslära, Alexandersg. 7, 00100 Helsingfors, tel. 90-1911.

Huom.: Suomen Akatemian pilottiprojekti
Abs.: Tutkimusprojektissa koodataan televisiokampanjaan liittyviä ohjelmia sekä uutislahetyksiä neljän viikon ajalta ennen 1991 eduskuntavaaleja. Pilottiprojekti tähtää koodausrunгон testaamiseen sekä perusaineiston koodaamiseen ajatellen poliittisen televisiomainonnan aloittamista (mainonta MTV:ssä ja TV3:ssa sallittiin kesällä 1991).

Avainsanoja: vaalikampanjat; poliittinen mainonta; televisio

Julkaisuja: — Finländska paradoxer i tv-kampanjernas tidevarv: om imagemakeri, mobilisering och demobilisering. I verket: Sten Berglund och Tomas Hellén (red.). Val och vägval. Helsingfors: Schildts förlag, 1992.

066

Äänite ja musiikki. Äänitteen, musiikin ja musiikkiteollisuuden välisistä vuorovaikutussuhteista

Jari Muikko, Mannerheimintie 114 B 48, 00250 Helsinki, Puh. 90-412 627 (k), 90-409 887 (t), Fax: 90-409 634

Laitos: Helsingin yliopisto, Musiikkitehteen laitos, Vironkatu 1, 00170 Helsinki

Huom.: Lisensiaattityö

Abs.: Lisensiaattityöni tavoitteena on tarkastella äänitteen (mukaanlukien äänitysteknologian), musiikin ja ääniteteollisuuden välisiä vuorovaikutussuhteita. Työni tulee ulottumaan ajallisesti 1800-luvun lopulta tähän päivään saakka tarkastelleni ennen kaikkea sitä, kuinka äänitysteknologian/ääniteformaattien kehitys on vaikuttanut musiikkiin/muusikoihin ja päinvastoin. Esteettisesti keskeinen kysymys tulee olemaan elävän esityksen ja äänitteen suhde: äänitteen historian aikana on kilpaillut kaksi pääsääntöistä estetiikkaa, dokumentaarisuus ja äänite itsenäisenä taiteen muotona.

Avainsanoja: äänitteet; ääniteteollisuus
Julkaisuja: — Vinyylin viemää. Äänitevyn tuottamisen karu todellisuus. Työväenmusiikki-instituutin julkaisuja n:o 7. Helsinki 1988.

— Laulujen lunnaat. Raportti suomalaisesta äänitetuotantopolitiikasta. (Taiteen keskuustoimikunnan julkaisuja n:o 7). Helsinki 1989.

— Tasks and functions of producer. — Popular Music and Society. Special issue. Music and Technology, Vol. 14:1. Bowling Green State University Press. 1991.

067

Aggressio Suomen televisiossa : sisälönanalyttinen seurantatutkimus

Anu Mustonen, Soratie 2 D, 40930 Kinkomaa, Puh. 941-742 979

Laitos: Jyväskylän yliopisto, Psykologian laitos, PL 35, 40351 Jyväskylä, Puh. 941-601 211, 602 856, Fax: 941-602 841

Huom.: Yleisradion tilaustutkimus projektissa "Kieli, väkivalta ja sähköiset viestimet". Lisensiaattityö tarkastettiin huhtikuussa 1991. Nyt tekeillä väitöskirja, jossa laajempi tarkastelutapa.

Abs.: Projektin kuluessa (1.11.89-31.12.90) kehiteltiin tutkimusmenetelmä aggression analysoimiseksi suomalaisesta tv-ohjelmistosta, Ohjelmaotos kattoi marraskuisen viikon 47/1989 kaikki Yleisradion, MTV:n ja Kolmostelevisioin ohjel-

mat. Tavoitteena oli suunnitella aggressio-kohtauksia erittelevä lukitusrunko ja analysoida sen avulla tv-ilmaisua sekä laadullisesti että määrällisesti.

Avainsanoja: televisioväkilvalla; sisällön analyysi; aggressio

Julkaisuja: — Televisio-ohjelmien väkivaltaisuus Suomessa. Teoksessa: H. Kasari. (toim.) Radio- ja tv-tutkimuksen vuosikirja 1990. Helsinki : Yleisradio, Tutkimus- ja kehitysosasto, 1991.

— Aggressio Suomen televisiossa. Helsinki : Yleisradio, Tutkimus- ja kehitysosasto, 1991. (Tutkimusraportti 9/1991).

068

Radion kuuntelu

Jorma Mäntylä, Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere, Puh. 931-156 734, Fax: 931-156 248, E-mail: tjorma@uta.fi

Huom.: Väitöskirja

Abs.: Tutkimus perustuu kahteen identtillä kysymyksenasettelulla tehtyyn lomakekyselyyn Helsingin, Turun ja Tampereen talousalueilla vuosina 1987 ja 1991 (N3500 ja N1500). Tarkoitus on selvittää miten ja miksi radion kuuntelu on muuttunut tutkitulla alueella vajaan neljän vuoden aikana. Empiirisen aineiston perusteella on tarkoitus luoda radion kuuntelua selittävä teoria tai teorioita.

Avainsanoja: radio; kuuntelijat

Julkaisuja: — The new audience. Changes in radio listening since the appearance of commercial radio in Helsinki, Turku and Tampere. Paper presented at the 10. Nordic Conference of Mass Communication Research, August 11-14. 1991, Reykjavik, Iceland.

— Radio Pandoran lippaana. Esitelmä Tiedotustutkimuksen päivillä Helsingissä 10.-11.1.1992.

069

Työhönsijoittumistutkimus

Jorma Mäntylä, Tampereen yliopisto, PL 607, 33101 Tampere, Puh. 931-156 734
Muita tutkijoita: Satu Lassila, Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos.

Abs.: Työhönsijoittumistutkimus perustuu lomakekyselyyn, joka on lähetetty Tampereen yliopistossa tiedotusoppia tai toimitajatutkintoa opiskelleille vuosina 1980-85 (Noin 450). Tavoitteena on selvittää, mihin opiskelijat ovat sijoittuneet ja miten he arvioivat laitoksen antamaa opetusta.

Avainsanoja: tiedotusopin opetus; työhönsijoittuminen

070

Mainonnan välittämät nais- ja mieskuvat aikakauslehdissä

Kaarina Määttä, Lapin yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta, PL 122, 96101 Rovaniemi, Puh. 960-3241, 960-181 844 (k), Fax: 960-324 401

Abs.: Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvaila minkälaisia ovat suomalaisen aikakauslehtimainonnan välittämät nais- ja mieskuvat.

Avainsanoja: mainonta, tasa-arvo, sukupuoliroolit, aikakauslehdet

Julkaisut: — Mainonnan välittämät nais- ja mieskuvat aikakauslehdissä. Suomen kuluttajaliiton tutkimuksia 2/91.

071

Varhaisnuorten vaatimukset suomalaiselta televisio-ohjelmalta

Lauri Niemelä, Näsiänkuja 5 C 21, 36220 Kangasala, Puh. 931-790 131

Laitos: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere

Muita tutkijoita: Jussi-Pekka Koskiranta, TV2, Tohlopinranta 31, 33270 Tampere, puh. 931-456 111.

Huom.: Licensiaatintutkimus/Niemelä; Pro gradu -tutkielma/Koskiranta

Abs.: Mitä varhaisnuoret katsovat, mitä he haluavat katsoa, mitä heidän pitäisi katsoa. Aineisto kerätään haastatteluilta, havainnoinnilla, katsojatutkimuksista (FINN-PANEL), postikyselyillä sekä katsojapäiväkirjoilla. Katsojapäiväkirjat tehdään kouluissa, joissa viestintäkasvatusta antavat opettajat valvovat kyselyyn vastaamista ja päiväkirjan täyttöä.

Avainsanoja: televisio-ohjelmat; nuoret

072

Moderni poliittinen julkisuus

Hannu Nieminen, Hiitomäentie 40 B 28, 00800 Helsinki,

Huom.: Väitöskirjatyö, Westminsterin yliopisto, Lontoo

Abs.: Tutkimuksen perusteeksi voidaan esittää seuraavasti: modernissa poliittisessa julkisuudessa ei ole mahdollista esittää esim. sellaisia keskeisiä ristiriitoja kuten maailman ympäristö- ja kehitysongelmat ratkaistavaksi. Syynä on se, että koska nämä ongelmat ovat itse modernin yhteiskunnan tuotteita, on niiden pysyvä ratkaisematta jättäminen olennainen ehto koko modernin yhteiskunnan olemassaololle ja ns. kehitykselle. Tämä luo ongelman julkisuusteorian kannalta: miten voimme sitten ylipäänsä esittää modernin yhteiskunnan perusteltua kritiikkiä. Ratkaisuna esitän metasyntemisen kritiikin käsitteen konstruointia.

Avainsanoja: moderni; poliittinen; julkisuus

Julkaisuja: — Emansipaatio ja moderni julkisuus. Tampere : Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, 1992. Tiedotusopin lissensiaatintutkielma (julkaisematon).

073

Elokuva jatkosodan aikana (1941-44)

Pirkko-Liisa Nieminen, Okeroistentie 30, 15800 Lahti, Puh. 918-511 023

Abs.: Tutkimuksen aiheena on jatkosodan aikainen elokuva tuotanto. Tavoitteena on selvittää vuosien 1941-44 aikana valmistuneet fiktiiviset ja dokumenttielokuvat. Jatkosodan historia on perusteellisesti tutkittu. Tuon ajan elokuvat antavat lisämärkityksiä sodan todellisuudelle, sillä tavoitteena oli pitää kotirintaman mieliala mahdollisimman yksimielisenä. Tutkimuksen kohteena on n. 30 kokoillan elokuvaa ja puolustusvoimien 86 uutiskatsausta sekä Finlandia-Kuvan tuotanto vuodesta 1942 lähtien.

Avainsanoja: elokuva; historia

074

Pekka Tiilikaisen urheilukieli

Paavo Noponen, Iso Roobertinkatu 43 C

46, 00120 Helsinki

Laitos: Helsingin yliopisto, Viestinnän laitos, Aleksanterinkatu 7, 00100 Helsinki
Avainsanoja: urheilujournalismi; kieli; Tiilikainen, Pekka

075

Kansainvälisen viestinnän doktriini
Kaarle Nordenstreng, Laajalahdentie 9 A 4, 00330 Helsinki

Laitos: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere, Puh. 931-156 292, 931-156 248, E-mail: tikan@uta.fi

Abs.: Kansainvälisen viestinnän aatehistoriaa 1800-luvun lopulta nykypäivään kartoittava hanke, joka käynnistyi 1986 ja on tarkoitus päättää 1993. Kohteena sekä valtiollinen että ammatillinen taso, ajankohtina erityisesti maailmansotien välinen aika (Kansainliitto), 1948 pidetty YK:n viestinnän vapauskonferenssi ja 1970-luvun "uusi kansainvälinen tiedotusjärjestys".

Avainsanoja: viestintäpolitiikka; kansainvälinen viestintä

Julkaisuja: — George Gerbner & Hamid Mowlana & Kaarle Nordenstreng (eds.): The global media debate. Norwood, N.J.: Ablex, 1992.

— Michael Traber & Kaarle Nordenstreng (eds.): Few voices, many worlds: Towards a media reform movement. London: WACC, 1992.

— Kaarle Nordenstreng & Herbert Schiller (eds.): Beyond national sovereignty: International communication in the 1990s. Norwood, N.J.: Ablex, (ilmestyy 1992)

— The NWICO movement: A balance sheet. Konferenssipaperi IAMCR:n konferenssissa, elokuu 1992, São Paulo/Brasilia.

— Kymästä sodasta kansalaisyhteiskuntaan. Tiedotustutkimus 2/1990.

076

Lehdistäteoriat ja sananvapaus
Kaarle Nordenstreng, Laajalahdentie 9 A 4, 00330 Helsinki

Laitos: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere, Puh. 931-

156 292, 931-156 248, E-mail: tikan@uta.fi

Abs.: Joukkoviestinnän ja journalismin yhteiskunnallista asemaa ja tehtäviä selvittävä hanke, joka tähtää 1950-luvulta peräisin olevan "neljän lehdistäteorian" (Siebert & Peterson & Schramm) uudelleenkirjoittamiseen yhdessä Theodore Glasserin (Stanford University) ja Robert Whiten (Gregorian University, Rome) kanssa. Hankkeen osana on erityisesti journalistietiikkaan kohdistuva niinikään kansainvälinen projekti, jota koordinoivat Clifford Christians (University of Illinois) ja Michael Traber (World Association for Christian Communication, London).

Avainsanoja: lehdistäteoriat; sananvapaus

Julkaisuja: Kaarle Nordenstreng & Hifzi Topuz (eds.): Journalist: Status, rights and responsibilities. Prague: International Organization of Journalists, 1989.

— Kaarle Nordenstreng (toim.): Kansainvälinen journalistietiikka. Helsinki: Yliopistopaino, 1992.

077

Suomen sanomalehtien taloudellinen kirjoittelu ennen elinkeinovapautta 1820-1879

Heikki Nuutinen, Keijuniitynkatu 2 D 22, 02130 Espoo, Puh. 90-462 562

Abs.: Tutkimuksessa käsitellään vuosien 1820-1879 sanomalehtien aineistoa sisällön erittelyn menetelmällä.

Avainsanoja: sanomalehdet; historia

078

Suomalaisen TV-yleisön segmentoituminen

Seija Nurmi, Yleisradio, Tutkimus- ja kehitysosasto, PL 95, 00251 Helsinki, Puh. 90-401 3186, Fax: 90-401 3588

Abs.: Tutkimuksen painopisteenä on tutkia: kuinka TV-yleisö on segmentoitunut erilaisiin osaryhmiin katselukäyttäytymisensä perusteella ja miten nämä segmentit eroavat toisistaan taustamuuttujiensa (esim. perhetilanteen) suhteen, kuinka eri katselutilanteet vaikuttavat ohjelmavalintoihin esim. lapsiperhekatseilu versus yk-

siöllinen katseilu, aikuiset yhdessä versus yksin tapahtuva katseilu, kuinka katselukäyttäytyminen muuttuu ajan mukana. Käytettävissä olevalla aineistolla voi tarkastella vähintään yhden vuoden, rajoitusti kahden vuoden aikana tapahtuneita muutoksia samojen henkilöiden ja perheiden katselukäyttäytymisessä.

Avainsanoja: televisio; yleisöt; katsojat

079

ETA, EY, AV-EUREKA, GATT ja Suomen sähköinen viestintä: tutkimus taloudellisen integraation kulttuuri- ja viestintäpoliittisista vaikutuksista

Kirsi-Marja Okkonen, Yleisradio, Kesäkatu 2, 00250 Helsinki

Muita tutkijoita: Martti Soramäki, Yleisradio.

Avainsanoja: sähköinen viestintä; Euroopan yhdentyminen

080

Poliittisten uutisten arvovärittäminen 1920-luvulta eteenpäin Suomen Sosialidemokraatissa, Uudessa Suomessa, Turun Sanomissa ja Lallissa

Marjaana Perttula, Katariinankatu 7 A 11, 28100 Pori, Puh. 939-337 867

Laitos: Turun yliopisto, Suomen historian laitos, Henrikinkatu 2, 20500 Turku

Abs.: Tutkimuksen aiheena on poliittisten uutisten arvovärittäminen Lallissa, Suomen Sosialidemokraatissa, Turun Sanomissa ja Uudessa Suomessa 1920-luvulta eteenpäin. Lehdistöhistorian näkökulmasta voidaan puhua Snellmanilaisen lehdistökäsityksen korvautumisesta vähitellen länsimaisella liberaalistsella lehdistökäsityksellä. Kirjoittelun selvittäjä etsitään historiallis-kvalitatiivisen menetelmän mukaisesti mahdollisimman laajasti: lehtien taustasidonnaisuuksista, journalismin kehityksestä ja aatteellis-yhteiskunnallisesta kehityksestä. Uutisten perusuokittelun lisäksi lähestyn tutkimusongelmaa myös toisella, täydentävällä ja syventävällä tavalla: aihekohtaisilla ekskursseilla. Ekskursseihin sovelletaan mm. Teun A. van Dijkin diskurssianalyysiä.

Avainsanoja: politiikka; journalismi; objek-

tiivisuus; historia; joukkoviestintä

081

Glasnost: julkisuuspolitiikka ja sen ilmeneminen entisen Neuvostoliiton joukkotiedotusjärjestelmässä

Reino Paasilinna, Onnentie 21, 00600 Helsinki

Laitos: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere

Abs.: Tutkimuksen aihe on glasnost eli julkisuuspolitiikka ja joukkotiedotus entisessä Neuvostoliitossa. Tutkimuksessa kuvataan glasnostia edeltäneen vuosikymmenen keskeiset joukkotiedotukseen liittyvät ratkaisut ja linjanvedot. Tarkemmin neuvostolähteiden perusteella tarkastellaan glasnostin kehitystä vuodesta 1985 kesän 1991 vallankaappausyritykseen asti. Tarkoituksena on glasnost-ilmion kehityshistorian ja merkittävyyden selvittäminen, erityisesti televisiotoiminnan alueella. Avainsanoja: Glasnost; Neuvostoliiton tiedonvälitys; lehdistö; televisio

082

Kuvapuhelinpohjainen palvelujärjestelmä vanhuksille ja vammaisille

Jukka Perälä, VTT, Sairaalekniikan laboratorio, PL 316, 33101 Tampere, Fax: 931-174 102, Puh. 931-163 326, E-mail: Jukka.Perala@sai.vtt.fi

Muita tutkijoita: Lea Lounela VTT/Sairaalekniikan laboratorio puh. 931-163 364, Juha Törönen VTT/Teletekniikan laboratorio puh. 90-456 6513.

Abs.: Tutkimuksen tarkoituksena on kehittää vanhuksille ja vammaisille soveltuva kuvapuhelinpohjainen palvelujärjestelmä, jonka avulla voidaan välittää erilaisia tukipalveluja edistämään kohderyhmän itsenäistä kotona suoriutumista. Tutkimus on osa EY:n tietoliikennetekniikan tutkimusohjelmaa (RACE), ja sen Suomen osuudessa keskitytään erityisesti vanhus- ja liikuntavammaisten palveluihin. Palvelujärjestelmässä asiakkaalla on kuvapuhelinyhteys yhteen tai useampaan palvelukeskukseen tai pisteeseen.

Avainsanoja: kuvaturvapuhelimet; vammaiset; vanukset

083

Sukupuolen representaatiot ja mediaurheilu

Riitta Pirinen, Jyväskylän yliopisto, Liikunnan sosiaalitieteiden laitos, PL 35, 40351 Jyväskylä, Fax: 941-602 031, Puh. 941-602 042

Huom.: Tutkimus liittyy itsenäisenä osana laajempaan laitoksen projektiin Liikuntakulttuuri ja naiset (Liina-projekti). Työ on opinnäytetyö (lis./väitösk.)

Abs.: Tutkimuksen tavoitteena on selvittää sitä, miten sukupuolen esitykset, representaatiot rakennetaan tiedotusvälineissä esitettävässä urheilussa eli mediaurheilussa. Tutkimusaineistona käytetään lehtiartikkeleita (lis.työssä naistenlehtien naisurheilijoista kertovia artikkeleita 1950-luvulta 1980-luvulle, väitöskirjan aineisto ei vielä lopullisesti päätetty). Analyysimenetelmänä käytän laadullisia tekstianalyysijä (lis.työssä kertomusanalyysi).

Avainsanoja: urheilujournalismi; sukupuoli; naisurheilu; representaatiot; naistutkimus; kerronta

Julkaisuja: — Urheilutiedotuksen naiskuva — miesten näkemys naisurheilijoista. Teoksessa: L. Simonen (toim.). Naistutkimuksen ajankohtaisia ongelmia. Tampere: Tampereen yliopisto, 1988. (Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitos, Sarja C 30). — Naisurheilu ja joukkotiedotus. Valmenus ja kuntoilu 5, 1989.

084

Sanomalehti etäopetusvälineenä

Hannele Porkka, Kansakoulunkatu 20 A 4, 04400 Järvenpää, Puh. 90-292 2042

Laitos: Helsingin yliopisto, Viestinnän laitos, Aleksanterinkatu 7, 00100 Helsinki, Puh. 90-191 2073

Huom.: Lisensiaattityö

Avainsanoja: etäopetus; sanomalehdet

085

Urheilujournalismin tabut suomalaisessa lehdistössä

Seppo Pänkäläinen, Ailakinkatu 22 A 30, 40100 Jyväskylä

Laitos: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin

laitos, PL 607, 33101 Tampere

Huom.: Yhteistyötä liikuntatieteiden laitoksen kanssa. Väitöskirjatyö.

Avainsanoja: urheilujournalismi; urheilu; urheilujournalisuus; tabut; lehdistö

086

Esiintymisjännityksen mallintaminen

Maija Pörhölä, 41870 Putkilahti, Puh. 941-825 279

Laitos: Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos, PL 35, 40351 Jyväskylä, Puh. 941-601 530, Fax: 941-601 511

Huom.: Väitöskirjatyö

Abs.: Tutkimuksen tavoitteena on kehittää ja testata esiintymisjännityksen teoreettista mallia. Malli perustuu esiintymisjännityksen kognitiivisten, behavioraalisten ja fysiologisten osatekijöiden sekä joidenkin jännittämiseen vaikuttavien ominaisuuksien välisiin suhteisiin. Metodologisena tavoitteena on esiintymisjännityksen mitausmenetelmien kehittäminen. Tutkimusmenetelminä käytetään sekä introspektiä, havainnointia että fysiologista mittausta.

Avainsanoja: esiintymisjännitys; vireystila; vireytyminen

Julkaisuja: — A. Sallinen-Kuparinen & M. Pörhölä. Assessment of arousal in speech communication research. Teoksessa: A. Sallinen-Kuparinen (toim.) Studies in speech communication. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 1986. (Jyväskylän yliopiston viestintätieteiden laitoksen julkaisuja, 2).

— The validity of arousal measures as an index of stage fright: differentiating cognitive and emotional responses in heart rate variations in public speaking contexts. Paper presented at the World Communication Association Biennial Convention, Jyväskylä, July 1991.

087

Vireytyminen vuorovaikutustilanteissa

Maija Pörhölä, 41870 Putkilahti, Puh. 941-825 279

Laitos: Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos, PL 35, 40351 Jyväskylä, Puh. 941-601 530, Fax: 941-601 511

Muita tutkijoita: Pekka Isotalus ja Tiina Ovakainen, Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos, PL 35, 40351 Jyväskylä. Abs.: Tutkimusprojektissa selvitetään fysiologisen vireytymisen ja siihen liittyvien subjektiivisten tilannekokemusten luonnetta erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tutkimusmenetelmät ovat sekä introspektiivisia että fysiologisia.

Avainsanoja: esiintymisjännitys; viestintä-arkuus; vireystila; vireytyminen

088

Suomalaiset naiset television sarjaohjelmien katsojina

Hanna Rajalahti, Tammitie 7 as 1, 00330 Helsinki

Laitos: Helsingin yliopisto, Viestinnän laitos, Aleksanterinkatu 7 A, 00100 Helsinki
Huom.: Lisensiaattitutkimus

Abs.: Tutkimuksessa analysoidaan yhden naisryhmän kahdesta televisiosarjasta käymiä keskusteluja. Metodina on keskusteluanalyysi.

Avainsanoja: televisio-ohjelmat; katsojat; naiset; sarjaohjelmat

089

Journalistinen haastattelu

Tiina Rautkorpi, Lehdesniityntie 3 C 36, 00340 Helsinki, Puh. 90-488 374

Laitos: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere
Huom.: Lisensiaattitutkimus

Avainsanoja: journalistinen haastattelu; diskurssin tutkimus; journalismin draamalisuus; journalistiset käytännöt

Julkaisuja: — Interaktiivisista merkityksistä. Tiedotustutkimus 4/1989.

090

Merkitysympäristö ja uutisgenren säännöt : ympäristövero Aamulehdessä ja Helsingin Sanomissa

Esa Reunanen, Koulukatu 16 B 26, 33200 Tampere, Puh.931-132 584 Laitos: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere, Puh. 931-157 295, Fax: 931-156 248

Huom.: Lisensiaattitutkimus

Abs.: Ympäristöerot löivät vuonna 1989

itsensä läpi suomalaiseen joukkotiedotusjulkisuuteen. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten tuo läpimurto tapahtui lehtijuttujen tasolla, millaiseksi jutuissa esiintyvät eri intressiryhmät merkityksellistivät ympäristöveroa ja mikä oli uutisjournalismin rooli tässä prosessissa. Tutkimusongelma kiteytyy kahteen yleiseen kysymykseen: 1) miten ympäristöveroa merkityksellistettiin ja 2) millaiseksi sitä merkityksellistettiin. Miten-kysymys kiinnittää huomion tekniikoihin, joilla juttuja rakennettiin ja lukijoita puhuteltiin. Millaiseksi-kysymys taas hahmottaa kuvia, joita ympäristöverosta tarjottiin lukijoille.

Avainsanoja: ympäristöpolitiikka; merkitys; genre; tekstianalyysi

Julkaisuja: — Merkitysympäristö ja uutisgenren säännöt. Tampere: Tampereen yliopisto, 1991. (Tiedotusopin laitos, julkaisuja, sarja A, 76).

091

Journalismi yhteiskunnallisena tekstikäytännönä : genreteoreettinen näkökulma sanomalehtiutuusiin sekä niiden tuottamiseen ja lukemiseen

Seija Ridell, Satamakatu 3 B 26, 33200 Tampere

Laitos: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere

Huom.: Lisensiaattityö

Abs.: Tutkimuksessa hahmotellaan teoreettisia lähtökohia journalististen tekstien, sanomalehtiutustien, yhteiskunnalliset ja käytännölliset kytkökset huomioon ottavalle (kontekstuaaliselle) tarkastelulle. Liikkeelle lähdetään genreteoriasta, joka määntellään teoriaksi yhteiskunnallisista tekstikäytännöistä. Journalismi nähdään tällöin yhdeksi yhteiskunnan monista, toisiinsa vuorovaikutussuhteessa olevista diskursiivisista käytännöistä. Genren käsite mahdollistaa journalististen tekstien tarkastelun yhteydessä niiden tuottamiseen ja lukemiseen sekä laajemmin yhteiskunnalliseen todellisuuteen.

Avainsanoja: kulttuurintutkimus; genreteoria; genre; yhteiskunnallinen käytäntö; uutiset; tekstianalyysi; venäläinen formalismi; Bahtinin piiri; ranskalainen strukturalismi

lismi

Julkaisuja: — Miten uutinen 'puhuttelee'? Uutisen ja yleisön suhteen tarkastelua diskursiiviselta kannalta. Tampere : Tampereen yliopisto, 1990. (Tiedotusopin laitos, julkaisuja, sarja A/63).

092

Työväki ja kirjallisuus : kirjallisuus instituutiona vanhassa työväenliikkeessä (1895-1918)

Aimo Roininen, Oulun yliopisto, Kirjallisuuden ja kulttuuriantropologian laitos, Kasarmintie 8, 90100 Oulu, Puh. 981-373 455/301, Fax: 981-373 757

Huom.: Väitöskirjatyö.

Abs.: Tavoitteena on selvittää työväenliikkeen kirjallisuusinstituution kehitys ja uuden lukijakunnan synty Suomen kirjallisuuteen 1890-luvulta kansalaissotaan eli ns. vanhan työväenliikkeen aikana: mm. kirjallisuuskritiikki-instituution kehitys, työväenkustannustoiminta, työväenkirjastot, työväenteatterit, sanoma- ja aikakauslehdet, kansalle suunnatut halpikirjasarjat jne. Lähteinä kaikki kirjallisuuskirjoiteltu tärkeimmässä työväen sanomalehdissä, aikakauslehdissä ja julkaisuissa, samoin työväenliikkeen kustannustoimintaa koskevat tiedot, työväenkirjastoja koskevat tiedot jne.

Avainsanoja: työväenliike; kirjallisuus; kirjastot; teatteri; sanomalehdet; aikakauslehdet

093

Televisio sukupuoliteknologiana : tutkimus suomalaisesta televisiojournalismista ja katsojan diskursseista

Iiris Ruoho, Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere, Puh. 931-156 304

Huom.: Lisensiaattityö

Abs.: Tutkimuksessa selvitetään, onko televisiodiskurssilla, televisiokatsojalla ja sukupuolijärjestelmällä (tässä: sukupuoli valtasuhteena ja symbolisena järjestyksenä) yhteys toisiinsa. Tapaus tutkimuksen avulla vertaillaan empiiristen katsojien, tuottajan ja tutkijan tulkintoja suomalaisesta perhesarjasta (Ruusun

aika, kirj. Raija Oranen). Tutkimuksen keskeisiä kysymyksiä ovat: millä ehdoilla ja missä määrin voi puhua televisiosta sukupuoliteknologiana, tiettyyn sukupuolten välisten suhteiden muotoon sidottujen merkitysten tuottajana? Millä ehdoilla voi puhua katsomiskokemusten sukupuoli-suudesta ja katsojan vapaudesta tulkita televisiota? Tutkimukseen liittyy myös teoreettista pohdintaa sukupuolen abstraktista merkityksestä televisiotutkimuksessa. Tavoitteena on tarkastella kriittisesti katsojakäsitteitä, joissa katsojat palautetaan staattiseksi "yleisöksi" esimerkiksi sukupuolen perusteella.

Avainsanoja: representaatiot; sukupuoli; televisio; tekstin ja katsojan suhde; katsojasubjekti; identiteetti; postfeminismi
Julkaisuja: — "Naisnäkökulman" ongelmia: Yhdysvaltalaisista standpoint-teorioista ja postmodernista feminisistä. Tampere : Tampereen yliopisto, 1990. (Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitos, Naistutkimusyksikkö. Julkaisuja 3/1990). — Naisnäkökulman ongelmia. Tiedotustutkimus 4/1990.

— "Mä en haku mekkoo". Naispuolisen katsojan jäljillä. Tiedotustutkimus 1/1992.
— Television as gender technology. Konferenssipaperi IAMCR:n konferenssissa 16.-21.8.1992, São Paulo/Brasilia. (Julk. suomalaisessa konf. antologiassa syysylä 1992)

094

Radionkuuntelu alueittain

Erja Ruohomaa, Yleisradio, Tutkimus ja kehitys, Kesäkatu 2, PL 95, 00251 Helsinki, Puh. 90-401 3684

Huom.: Aineisto hankitaan yhteistyössä paikallisradioiden kanssa (vrt. ns. Kansallinen Radionkuuntelututkimus), Suomen Gallup-media ja Finnpanel tuottajina

Avainsanoja: radio; kuuntelijat

095

Radio yleisön arjessa

Erja Ruohomaa, Yleisradio, Tutkimus ja kehitys, Kesäkatu 2, PL 95, 00251 Helsinki, Puh. 90-401 3684

Muita tutkijoita: Vs.apul.prof. Pertti Alasuutari, Tampereen yliopisto, sos. ja sos.psyk.laitos, puh. 931-156 949, ass. Marianna Ruokonen, Jyväskylän yliopisto, viestinnän laitos, puh. 941-601 535, apul.prof. Pertti Tiihonen, Helsingin yliopisto, viestinnän laitos, puh. 90-191 2586, prof. Keijo Virtanen, Turun yliopisto, kultt. historian laitos, puh. 921-633 5220, Huk Simo Alitalo, Turku, puh. 921-374532. Huom.: Yhteistyö eri yliopistojen viestinnän ym. laitosten kanssa
Avainsanoja: radio; yleisöt

096

Radioyleisö 90-luvulla

Erja Ruohomaa, Yleisradio, Tutkimus ja kehitys, Kesäkatu 2, PL 95, 00251 Helsinki, Puh. 90-401 3684

Avainsanoja: radio; kuuntelijat

097

Radion tuotantokulttuurin muutoksen vaikutukset radioilmaisuuksiin

Marianna Ruokonen, Jäkälatie 8 D 14, 41660 Toivakka, Puh. 941-871 489

Laitos: Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos, PL 35, 40351 Jyväskylä, Puh. 941-601 535 (601 530), Fax: 941-601 511

Huom.: Puheviestinnän lisensiaatintyö
Abs.: Tarkoituksena on selvittää, miten ns. itsekäyttöisyys on

muuttanut radioilmaisua ja mahdollisesti koko radion tuotantokulttuurin ilmaisullista aluetta. Tutkimuskohteena ovat Radio Keski-Suomen ja Radio Mafian lähetyksvirrat. Mikä on toimittajapersoonan rooli lähetyksvirrassa ja mitkä ovat ne toimittajan viestintätaidot, joita edellytetään.
Avainsanoja: itsekäyttöyksikkö; radioilmaisuuksiin; viestintätaidot

098

Ikonien viestinnällinen vaikutus

Pertti Rönkkö, Linnankoskenkatu 53, 06100 Porvoo

Laitos: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere

Avainsanoja: ikonit

099

Kunnallisjournalismi

Sirpa Sainio, Kasarminkatu 21 A5, 65100

Vaasa, Puh. 961-172 463, 961-324 9202

Laitos: Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos, PL 35, 40351 Jyväskylä

Abs.: Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää kunnallisjournalismin olemusta 1950-luvulta 1990-luvulle maakuntalehdissä.

Aineisto on kerätty Vaasassa ja Oulussa ilmestyvistä sanomalehdistä 1954, 1968, 1978, 1984 ja 1990, lokakuun puolivälistä vuoden loppuun. Kunnallisen tiedottamisen kehittyminen, päätöksenteon delegointi antavat selittävää taustaa, samoin kunnallistoimittajien haastatteluilta pyritään valaisemaan asiaa. Kunnallisjournalismi näyttää kietoutuvan tiukasti uutisten lähteisiin.

Avainsanoja: kunnat; journalismi

100

New Yorkin Uutisten historia 1906-1992

Esko Salmi, Korppaanmäentie 11 B 22, 00300 Helsinki, Puh. 90-436 2079

Laitos: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere, Puh. 931-156 111

Abs.: A biography of the leading Finnish newspaper in the United States, New Yorkin Uutiset. Using historical and qualitative methods and quantitative measurements. The study concentrates on editorial aspects: on problems in the image of Finland and in making a newspaper in a foreign cultural environment. The material consists of the newspaper's own archives and interviews.

Avainsanoja: sanomalehdet; New Yorkin Uutiset; amerikansuomalaiset

101

Yleisradion historia 1949-93

Raimo Salokangas, Vainionkatu 15, 40700 Jyväskylä, Puh. 941-211 312

Laitos: Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos, PL 35, 40351 Jyväskylä, Puh. 941-601 532, Fax: 941-601 511

Muita tutkijoita: Timo Vihavainen, Helsingin yliopisto, Renvall-instituutti (Ylen hist. 1939-49), Eino Lyytinen, Suomen Lon-

toon -instituutti (Ylen hist. 1926-39).

Abs.: Suomen Yleisradion kokonaisuistoria, jonka pääteemana on yleisradion ja yhteiskunnan suhde.

Avainsanoja: historia; radio; televisio; Yleisradio

102

Audiovisuaalisen journalismin koulutuskokeilun "Novan" seurantalutkimus

Essi Salonen, Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos, 40351 Jyväskylä, Puh. 941-601 527, Fax: 941-601 511

Abs.: Novakoulutuksesta tehtävän seurantalutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten uusi, rengasmetroperiaatteella toimiva koulutusmalli rakentuu ja toimii, miten opiskelijoiden käsitykset koulutuksesta ja itsestään av-journalisteina muuttuvat kahden vuoden aikana, miten kahden korkeakoulun; Taideteollisen korkeakoulun ja Jyväskylän yliopiston yhteistyö koulutuksessa toimii ja mitkä ovat Novan vaikutukset korkeakoulumaailmaan ja olemassaolevaan journalistiikan koulutukseen.

Avainsanoja: audiovisuaalinen journalismi; rengasmetroperiaate

103

Musiikkikritiikki helsinkiläisessä päivälehdistössä 1870-1890

Jukka Sarjala, Linnankatu 8 D 75, 20100 Turku, Puh. 921-502 676

Laitos: Turun yliopisto, Historian laitos, kulttuurihistoria, 20500 Turku, Puh. 921-633 5219, Fax: 921-633 6560

Huom.: Väitöskirjatyo

Abs.: Tutkimus käsittelee helsinkiläisen musiikkikritiikin kehitystä päivälehdistössä 1870- ja 1880-luvulla. Päähuomio keskittyy yhtäältä musiikkianvostelun musiikkiesteettisiin ulottuvuuksiin ja toisaalta arvostelun asemaan konsertti-instituution, yleisön ja päivälehdistön vuorovaikutuskentässä.

Avainsanoja: musiikkikritiikki; musiikin esteetikka; konsertti-instituutio

104

Ryhmät ja representaatio : kulttuurinen

vastarinta joukkoviestintävälineissä

Paula Saukko, Tuularinkatu 3 B 7, 33300 Tampere

Laitos: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere

Huom.: Lisensiaattityö

Abs.: Tutkimassa on tarkoitettu pohtia erilaisten ryhmien representaatiota perinteisessä joukkoviestinnässä sekä ryhmien omassa viestimisessä. Erityisen kiinnostuksen kohteena on viestinnässä usein alakyteen jäävien ryhmien kuten "pienien ihmisten" yhden asian liikkeen tai vähemmistöjen representaatiosta.

Avainsanoja: ryhmäidentiteetti; representaatiot; vaihtoehtoviestintä

105

Suomalaiset elokuvaoajaajina

Tarja Savolainen, Pohjoisranta 14 B 52, 00170 Helsinki

Laitos: Helsingin yliopisto, Viestinnän laitos, Aleksanterinkatu 7, 00100 Helsinki

Huom.: Lisensiaattityö/väitöskirja

Avainsanoja: kulttuurituotanto; elävän kuvan historia; naisohjaajat; elokuva

106

Regulaatio, deregulaatio ja markkinamekanismi Yhdysvaltojen, Japanin ja Länsi-Euroopan sähköisessä viestinnässä 1980- ja 1990-luvulla

Martti Soramäki, Freesenkatu 1 A 10, 00100 Helsinki

Huom.: Väitöskirja (Tampereen yliopisto, tiedotusoppi)

Avainsanoja: sähköinen viestintä; regulaatio

107

Joukkotiedotus, yleisö ja ympäristöpolitiikka

Pertti Suhonen, Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, 33101 Tampere, Puh. 931-156 263(t), 931-443 935 (k), Fax: 931-156 248

Abs.: Tutkimuksessa selvitetään ympäristöongelmia koskevan kirjoittelun määrällisiä ja sisällöllisiä muutoksia Helsingin Sanomissa 1956-1990 ja suomalaisten ympäristökäsitysten muutoksia lähinnä vuo-

sien 1975-1990 välisenä aikana. Muutosten kuvaamisen ohella selvitetään niiden vuorovaikutusta sekä joukkotiedotuksen ja kansalaismielipiteen roolia ympäristöpolitiikassa.

Avainsanoja: ympäristöjulkisuus; ympäristökäsitykset; kansalaismielipide; ympäristöpolitiikka

Julkaisuja: — Tutkimuksen näkökulmia ympäristöjournalismiin. Tiedotustutkimus 3/1991.

— Julkisuus ja yleisön ympäristökäsitysten muuttuminen. TTT katsaus 4/1991.

— Kaksisuuntainen peili. Mieliäpidetutkimukset julkisuudessa ja politiikassa. Helsinki: Hanki ja jää, 1991.

108

Populaarinen kerronta ja julkisuus/populaarinen kerronta kulttuurisena muotona
John Sundholm, Åbo Akademi, Litteraturvetenskapliga institutionen, 20500 Åbo, Puh. 921-654 647

Huom.: Lisensiaattityö/väitöskirja

Abs.: Tutkimusprojekti työotsikkona on "Populärt berättande och offentlighet". Parasta aikaa valmistelen "esitutkielman" lisensiaattityötä otsikolla "Populärt berättande som kulturell form", jossa pyrin määrittelemään populaarista kerrontaa narratologisesti kerronnallisena mallina ja samalla myös historiallisesti kulttuurisena muotona. Tämän lisäksi käsittelen, Adornon ja Benjaminin kirjoitusten valossa, ideologian ja kritiikin suhdetta populaarisessa kerronnassa. Tarkoitukseni on purkaa se teoreettinen jakautuma missä Adorno, "populaarikulttuurin vastustajana", ja Benjamin, "polaarikulttuurin puolustajana", on asetettu toistensa vastapoleiksi. Samalla pyrin löytämään dialektisen analyysimenetelmän, joka ottaa huomioon populaarisen kerronnan sekä tavaranäkökulman esteettisenä tuotteena. Tutkielmani tulee myös esittämään konkreettisia analyysejä elokuvista, televisiosarjoista ja kirjallisuudesta.

Työni teoreettinen tausta koostuu Fredric Jamesonin tuotannosta ja niistä saksalaisista kirjallisuussosiologeista, jotka ovat mm. toimittaneet Hefte für Kritische Litera-

turwissenschaft 1-4.

Avainsanoja: populaarikulttuuri; julkisuus; kulttuuriteoria; Jameson, Fredric

Julkaisuja: — Jan Olssonin arkeologinen tutkimus Frans Lundbergista. Lähikuva 3/1989.

— TV:n — filmens och litteraturens bastard. Finsk Tidskrift 2-3/1990.

— Osterman Weekend tai klassinen elokuva vuonna 1983? Lähikuva 2/1990.

— En minoritets försök till självkritik — den fiktiva dokumentären som kritik av dokumentären. Teoksessa: Etno spektri

— kirjoituksia kirjavista identiteeteistä. Toim. Hyvärinen & Mäkelä. Turku : Turun yliopiston ylioppilaskunta, 1991.

— Marina Maria och kioskromanens ontologi. Horisont 5-6/1991.

— Iskelmäprinssi — nostalgi som kritik. Nya Argus 4/1991.

— Kun Donner kohtasi Fellinin ja Godardin — lyhyt kertomus sovinnon teosta ja modemin elokuvan synnystä. Ställ 4/1991.

109

Televisio lasten elämässä

Annikka Suoninen, Jyväskylän yliopisto, Nykykulttuurin tutkimusyksikkö, PL 35, 40351 Jyväskylä, Fax: 941-601 311, Puh. 941-601 313, E-mail: suoninen@jytk.jyu.fi
Huom.: Sosiologian lisensiaattityö Jyväskylän yliopiston sosiologian laitokselle

Abs.: Tutkimuksessa tarkastellaan television asemaa alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä elämässä. Tutkimusaineistoa on kerätty 30 perheestä, joissa oli 36 3-6-vuotiaasta lasta. Aineistoa kerättiin televisiopäiväkirjojen ja vanhempien ja lasten haastattelujen avulla. Tutkimuksessa tarkastellaan lasten ohjelmamieltyksisiä ja katselun syitä. Television sosiaalisia funktioita toisaalta perheen ja toisaalta leikkiihteisön kannalta eritellään Lull'in luokituksen pohjalta.

Avainsanoja: lapset; televisio

Julkaisuja: — Televisio ja alle kouluikäinen lapsi. Peili 4-5/1989.

— Television in the lives of preschool age Finnish children. NORDICOM-information 1/1990.

— Televisio lasten leikeissä ja ystävyys-

suhteissa. Nuorisotutkimus 3/1990.

— Ei saa, ei saa, ei saa. Televisiomoraali lapsiperheissä. Peili 2/1991.

— Pikku tyttöjen televisionkatselu: pikkukakkosta ja pitsiprinsessoja. Teoksessa: Jaana Lähteenmaa & Sari Näre (toim.): Letit liehumaan. Tyttö tutkimusantologia. SKS, Helsinki, 1992.

110

Satelliittikanavat ja lapsikatsoja

Annikka Suoninen, Jyväskylän yliopisto, Nykykulttuurin tutkimusyksikkö, PL 35, 40351 Jyväskylä, Puh. 941-601 313

Huom.: Väitöskirjatyo Jyväskylän yliopiston sosiologian laitokselle

Abs.: Tutkimuksessa tarkastellaan miten satelliittikanavien tulo paikkakunnalle vaikuttaa alle kouluikäisten lasten televisionkatseluun ja television asemaan lasten ja heidän perheidensä elämässä. Tutkimus toteutetaan paneelitutkimuksena Suolahden kaupungissa Keski-Suomessa. Tietoja 3-6-vuotiaiden lasten televisionkatselusta kerätään kolmena ajankohtana. Tietoja kerätään lomakekyselyllä ja pienempään joukkoon kohdistuvalla päiväkirjanpidolla ja haastatteluilla.

Avainsanoja: lapset; televisio; satelliittikanavat

111

Suovan myötä sanomalehtitiedosta sanomalehtitieteeseen

Pentti Särämä, Postipuuntie 4 A, 02600 Espoo, Puh. 90-514 073 (k), 90-148 80 454 (t)

Abs.: Eino Suova oli Yhteiskunnallisen Korkeakoulun sanomalehtiopin lehtori ja sittemmin professori vuosina 1943-1960. Tutkimus kuvaa opetuksen kehitystä hänen aikanaan sekä Suovan näkemyksiä lehdistötutkimuksesta. Viimeksi mainitut perustuivat pääasiassa saksalaiseen sanomalehtitieteeseen, mutta Suova kehitti itsenäisesti sekä oman sanomalehtitieteen määritelmänsä sekä journalismin ja sen historian tutkimuksen 'formulan'. 1960-luvulla mass communication -tutkimus syrjäytti sanomalehtiopin ja -tieteen. Avainsanoja: journalismi; toimittajakoulu-

tus; Suova, Eino

112

Urheilu ja yhteiskunta : urheilu vaikuttamiskeinona

Eero J. Tennilä, Mannerheimintie 94 A23, 00250 Helsinki, Puh. 90-416 495

Laitos: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere

Avainsanoja: urheilu

113

Television katselukäyttäytymisen pysyvyys ja muuttuvuus

Pertti Tiihonen, Helsingin yliopisto, Viestinnän laitos, Aleksanterinkatu 7, 00100 Helsinki, Puh. 90-191 2586, Fax: 90-191 2106

Abs.: Tutkimus pyrki vastaamaan kysymykseen, kuinka pysyvää tai muuttuvaa on yksilön televisiokäyttäytyminen. Aineistona on sähköisen TV-mittarin aineisto. Tutkimusasetelmia on kaksi. Toisessa tarkastellaan käyttäytymistä yhden praktisen viikon aikana, toisessa tarkastellaan katselun muuttumista vuoden aikana käyttämällä eri vuosilta yhden viikon aineistoa. Avainsanoja: televisio; yleisöt

114

Perhemuuttajat televisioyleisön tutkimuksessa

Pertti Tiihonen, Helsingin yliopisto, Viestinnän laitos, Aleksanterinkatu 7, 00100 Helsinki, Puh. 90-191 2586, Fax: 90-191 2106

Abs.: Tarkoitus on katsoa, miten perhemuuttajia voidaan kehittää ja käyttää televisiokäyttötutkimuksessa.

Avainsanoja: televisio; perheet

115

Pilottitutkimus organisaation kulttuuriarvostusten kyselylomakkeen kehittämistä varten.

Kukka-Maaria Tilev, Tiirasaarentie 17, 00200 Helsinki, Puh. 90-692 2249

Laitos: Helsingin yliopisto, Viestinnän laitos, Aleksanterinkatu 7, 00100 Helsinki

Huom.: Väitöskirjatutkimus

Avainsanoja: organisaatiokulttuuri; vies-

tintäilmasto; uskomukset; arvot

116

Vertaileva argumentoinnin tutkimus = Cross-cultural study of public argumentation

Sonja Tirkkonen-Condit, Savonlinnan kääntäjänkoulutuslaitos, PL 48, 57101 Savonlinna, Puh. 957-127 81(t), 957-22950 (k), Fax: 957-515 096

Huom.: Tutkimuksen ympäriltä on tehty pro gradu -töitä ja tekeillä myös yksi lisensiaattityö (Jaana Komulainen)

Abs.: Recent research into editorials and advertisements in Finnish versus Anglo-American press carried out at the Savonlinna School of Translation Studies has given rise to hypotheses which are being tested in the ongoing research project: Tirkkonen-Condit (1987, 1988, 1989 and forthcoming) and Päckilä (1989) suggested that Finnish editorials were more committed to consensus, hegemonious opinion and authority than Anglo-American editorials.

In the present study the editorials from Helsingin Sanomat and the Dagens Nyheter concerning the issue of whether Finland and Sweden respectively should join the European Community will be analysed during the half-year periods which preceded each country's decision to submit their applications.

Avainsanoja: argumentointi; pääkirjoitukset

Julkaisuja: — Hannu Hakala: Implicitness in advertisements: a pragmalinguistic study. Pro gradu -työ, Savonlinnan kääntäjänkoulutuslaitos. 1989.

— Jaana Komulainen: A comparative study of arguments in English and Finnish advertisements. Pro gradu -työ, Savonlinna. 1989.

— Markku Päckilä: Comparing the editorials of the Finnish and British popular tabloids. Pro gradu -työ, Savonlinna. 1989.

— Argumentation in the English and Finnish editorials. In: F.H. van Eemeren et al (eds.): Argumentation : across the lines of discipline. Dordrecht : Foris, 1987.

— Editorials as argumentative dialogues : explicit vs. implicit expression of disagreement in Finnish, English and American newspaper editorials. In: VAKKI-seminääri VIII. Vöyri : Univeristy of Vaasa, 1988.

— Topic and structure in argumentation. In: Niemi, J. (ed.): Papers from the 11th Scandinavian Conference of linguistics. Joensuu : University of Joensuu, 1989.

117

AV-viestinnän opettaminen äidinkielen, kuvaamataidon ja historian tunneilla

Pirkko Tiuraniemi, Peltokatu 25, 20540 Turku, Puh. 921-370 835

Laitos: Turun yliopisto, Elokuva- ja televisiotieteen laitos

Avainsanoja: viestintäkasvatus

118

MINDSTORM-projekti

Klaus Toivonen, Kiekeröte 5 B 7, 96400 Rovaniemi, Puh. 960-365 526

Laitos: Lapin yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta, PL 122, 96101 Rovaniemi, Puh. 960-3241

Muita tutkijoita: Kaisu Niskanen

Abs.: MINDSTORM-projekti tutkii suomalaisten peruskoululaisten ja joukkotiedotuksen reagointia Persianlahden sotaan. Ensimmäisessä osassa selvitetiin erityisesti sota-ahdistuneisuuden kehittymistä kriisin kuluessa. Toisessa osassa tutkittiin sitä, miten lapset lukevat ja tulkitsevat joukkotiedotuksen välittämän sodan. Kolmannessa osassa analysoidaan television ja sanomalehdistön sotatiedottamista kansainvälisenä vertailuna.

Avainsanoja: sota; joukkoviestintä; ahdistuneisuus

Julkaisuja: — Persianlahden sota, joukkotiedotus ja peruskoululaisten ahdistuneisuus. Rovaniemi : Lapin yliopisto, 1991.

(Lapin yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja, no 17).

— Tunteiden myrsky: sotautiset silmin kuultuna ja korvin katseltuna. (painossa)

119

1. Ruotsinkielisten televisionkatselu helmikuussa 1992

2. Ruotsinkielisten radionkuuntelu helmikuussa 1992

Tuuli Tukiainen, Yleisradio, Tutkimus- ja kehitysosasto, PL 95, 00251 Helsinki

Avainsanoja: radio; kuuntelijat; televisio; katselijat

Julkaisuja: Molemmat tutkimukset YLE/TKO:n tilastoeselvyksiä-sarjaan

120

Brittiläinen lehdistö ja imperialismi : brittilehtien suhtautuminen Egyptin miehitykseen 1882

Kirsi-Marja Tuominen, Tampereen yliopisto, Historiatieteen laitos, PL 607, 33101 Tampere, Puh. 931-156 535, 931-156 538, Fax: 931-156 980

Huom.: Lisensiaattityö valmistuu 1992, tutkimus jatkuu väitöskirjaksi

Abs.: Vuonna 1882 liberaalipääministeri William Gladstonen hallitus päätti miehittää Egyptin. 'Väliaikainen' miehitys tuli kestäämään seitsemänkymmentä vuotta. Gladstonen hallitusta on kuitenkin puhdistettu imperialismiepäilyistä syyttämällä brittilehdistöä siitä, että se yllytti ja jopa pakotti hallituksen sotaan ja miehitykseen. Näiden syytösten todenperäisyyttä ja yleensä lehdistön roolia siirtomaaimperialismin alkuvaiheissa ei kuitenkaan ole laajemmin tutkittu.

Avainsanoja: lehdistöhistoria; Englanti; Egypti; imperialismi

121

Modemi nuorisoo ja joukkotiedotusvälineiden käyttö

Seppo Tuomivaara, Krankantie 10 A 12, 00400 Helsinki, Puh. 90-578 294 (k), 931-156 579 (t), E-mail: psssetuta.fi

Laitos: Tampereen yliopisto, Psykologian laitos, PL 607, 33101 Tampere, Fax: 931-157 345

Muita tutkijoita: Pekka Arinen, Yleisradio, Opetusohjelmat/tutkimus, PL 10 JA 72, 00241 Helsinki, puh. 90-1480 2005.

Abs.: Perustilastoja nuorten joukkotiedotusvälineiden käytöstä ja kulutuksesta on olemassa runsaasti. Tilastojen takana olevia asioita on kuitenkin tutkittu vähän. Joukkotiedotusvälineiden käytön merkitys

ja käytön liittyminen osaksi elämäntapaa on tullut esille vain muutamissa lähinnä suppeita alakulttuureja kartoittavissa tutkimuksissa. Tutkimuksessamme kiinnitämme erityistä huomiota nuorten joukkotiedotusvälineiden kokonaiskäyttöön. Tarkastelemme myös erilaisten käyttötottumusten ja kulttuurisen, sosiaalisen ja taloudellisen taustan yhteyttä. Kohderyhmänä ovat 11-18-vuotiaat ja heidän vanhempansa. Tiedonhankinta suoritettiin kyselylomakkeella. Vastanneita on 4224 (otos 6 000).
Avainsanoja: nuoret; tiedotusvälineet; käyttötutkimukset

122

Suomen kansallisuudelfilmografia

Kari Uusitalo, Suomen elokuva-arkisto, PL 177, 00151 Helsinki, Puh. 90-171 417, Fax: 90-171 544

Muita tutkijoita: Sakari Toivainen, Jorma Junttila, Risto Kautto, Lauri Tykkyläinen, Pekka Riihimäki, c/o Suomen elokuva-arkisto, PL 177, 00151 Helsinki

Abs.: Seikkaperäiset perustiedot kaikista Suomessa vuoteen 1996 mennessä valmistetuista pitkistä elokuvateatterielokuvista.

Avainsanoja: elokuva; filmografiat

123

Säätiö puuttuu peliin : suomalaisen elokuvan taisteluvuodet 1970-1976

Kari Uusitalo, Väinöläkatu 8 A 6, 05900 Hyvinkää, Puh. 914-899 94 (k), 90-171 417 (t)

Huom.: Seitsemäs osa suomalaisen elokuvan "annaalisarjassani".

Abs.: Suomalaisen elokuvan ja elokuva-alan historia 1970-1976

Avainsanoja: elokuva; historia

124

Kulttuurin markkinat ja merkitykset : kulttuurin tuotanto ja markkinat (ECOCULT)
Liisa Uusitalo, Helsingin kaupparkeakoulu, Markkinoinnin ja tuotantotalouden laitos, Runeberginkatu 22-24, 00100 Helsinki, Puh. 90-431 31, 90-431 3544, Fax: 90-431 3660

Muita tutkijoita: Projekti, jossa vaihtuvasti tutkijoita. Vuonna 1992: Annukka Jyrämä, Arja Juntunen.

Huom.: Yhteistyötä Jyväskylän yliopiston Nykykulttuurin tutkimusyksikön kanssa.

Abs.: Projektissa tutkitaan lähinnä kulttuuriteollisuuden ja muun kulttuurin tuotannon rakennemuutoksia, kulttuuria tuottavien organisaatioiden toimintaa, kulttuurin markkinoita ja kulttuurin kulutusta. Tarkastelun kohteena ovat olleet useat kaupalliset kulttuurin toimialat kuten kirjankustannus-, elokuva-, videoteollisuus ja ääniteollisuus, mutta myös voittoa tavoittelematon kulttuurin sektori kuten teatteri ja osittain kuvataiteet. Viime vuosina olemme keskittyneet myös mainonnan sisällön kulttuuristen vaikutusten tutkimiseen. Ensinnäkin tavoitteena on ollut soveltaa taloustieteen malleja ja käsitteitä kulttuurituotteiden ja -palvelujen ja niitä tuottavien organisaatioiden tarkasteluun. Toisin sanoen pyrimme tutkimaan, miten hyvin taloudellisen toiminnan logiikka ja käyttäytymismallit selittävät kulttuurin ja vapaa-ajan sektoreilla tapahtuvaa toimintaa. Toisaalta tarkastelun kohteena on myös se, missä määrin tavallinen taloudellinen toiminta, organisaatiot, tuotteet ja kulutus saavat yhä enemmän kulttuurisia, esimerkiksi esteettisiä ja symbolisia merkityksiä.

Avainsanoja: kulttuurituotanto; kulutus; julkaiseminen

Julkaisuja: — The symbolic dynamics of TV-viewing. Helsinki School of Economics F:107, 1985.

— On the consumption of pictorial art. Helsinki School of Economics F:147, 1986.

— Liisa Uusitalo & Marja Korhonen: Management of cultural organisations — a study of the goals and activity of theater management. Helsinki School of Economics F:157, 1986.

— Liisa Uusitalo & Juha Lassila: Vanhojen kirjojen kenttä. Jyväskylän yliopisto, Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja 6, 1988.

— Environment and other social goals — exploring consistency and differentiation of social goal preferences. Science Center

Berlin Papers FS II 88 — 407.

— Anne Brunila & Liisa Uusitalo: Kirjatuotannon akenne ja strategiat. Jyväskylän yliopisto, Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja 17, 1989.

125

Käsitykset ja vaikutelmat äänestä : kuuntelijoiden arviointia radiopuheen äänellisistä ominaisuuksista

Maarit Valo, Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos, PL 35, 40351 Jyväskylä, Puh. 941-601 518, Fax: 941-601 511,

Huom.: Väitöskirjatyo

Abs.: Tutkimuksen tavoitteena on selvittää suomalaisessa puhekulttuurissa ilmeneviä asenteita puheääneen, erityisesti radiopuheen äänellisiin ominaisuuksiin. Ensinnäkin tutkitaan niitä käsityksiä, joita ihmisistä on hyvästä ja huonosta puheäänestä. Toiseksi tutkitaan myös aktuaalisen puhekkäyttäytymisen arviointia: selvitetään vaikutelmia, joita erilaiset ääninäytteet kuuntelijoissa herättävät. Tutkimusmenetelminä käytetään äänivaikutelma- ja henkilökuvamittauksia; tutkimuksen tavoitteena on myös menetelmien kehittäminen ääniasenteiden tutkimusta varten. Avainsanoja: puheviestintä; radiopuhe; ääni; parakiel; ääniasenteet; puhekulttuuri; radiotoimittajat

Julkaisuja: — Millainen on hyvä ääni? Käsitykset ja vaikutelmat äänestä. Teoksessa: A. Klippi, H. Rihkanen & M. Lehtihalmes (toim.), Äänen tutkimus ja terapia. Suomen logopedis-foniatrinen yhdistys ry:n julkaisuja 22, 1989.

126

Opetusharjoittelijoiden kommunikaatiotaitojen kehittyminen opetusharjoittelun aikana

Pirjo Valokorpi, Lähdesuonkatu 13 A, 80140 Joensuu, Puh. 973-802 033, E-mail: Valokorpi@jyoyl.joensuu.fi

Laitos: Joensuun yliopisto, Suomen kielten, kirjallisuuden ja kulttuurintutkimuksen laitos, PL 111, 80101 Joensuu, Puh. 973-1511, 973-151 4340

Huom.: Licensiaattityö

Abs.: Opetusharjoittelija voi laatia itselleen

luetelon niistä ominaisuuksista ja taidoista, jotka hänen tulisi omata tullakseen tehokkaaksi opettajaksi. Hänen ongelmaan on vain löytää keinot niiden taitojen saavuttamiseksi. Minkälaista tietoa hän saa omista kommunikaatiotaidoistaan ja -tyylistään? Kuka antaa hänelle tietoa hänen käyttäytymisestään luokassa? Kuinka hän pystyy seuraamaan omien taitojensa kehittymistä opetusharjoittelun aikana? Minkälaista tietoa opetusharjoittelija toivoisi saavansa harjoittelun aikana? Näihin kysymyksiin etsin vastauksia työssäni. Olen observoinut opetusharjoittelijoiden oppitunteja ja observoin niitä uudelleen parhaillaan. Lisäksi olen kerännyt tietoja Likert-tyyppisellä kyselyllä Helsingin, Jyväskylän ja Joensuun opetusharjoittelijoilta. Kysely koskee opetusharjoittelijan omaa käsitystä itsestään opettajana. Lisäksi monipuolistaakseni tietoja olen kysellyt oppilailta observoimieni oppituntien jälkeen heidän arvioitaan opettajakokelaasta. Lopuksi tulen haastattelemaan vielä ohjaavia opettajia.

Avainsanoja: opettajakoulutus; viestintätaidot

127

Kuoleman kuvat

Hannu Vanhanen, Ammattikoulunkatu 15 A 3, 33230 Tampere, Puh. 931-156 272, E-mail: tihava@uta.fi.

Laitos: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere, Fax: 931-156 248

Huom.: Väitöskirja

Abs.: Väitöskirjan aiheena on Kuoleman kuvat. Se on jatkoa samannimiselle lisen-siaattityölle, joka valmistui 1991. Tarkoitukseni on tutkia kuoleman representoitumista kuvajournalismissa. Erityisenä tutkimusintressinä ovat aikakauslehdet ja niiden estetiikka. Lähestymistapani on ikonosentriäinen, mutta kuvien lisäksi tarkastellaan kuvareportaasin tekstejä ja lay-outteja.

Avainsanoja: valokuvat; kuvajournalismi; aikakauslehdet; kuolema

Julkaisuja: — Kuoleman kuvat. Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitoksen jul-

kaisuja A 73, 1991.

— Suomalaisen kuvajournalismin kohtalonkysymykset. Suomen lehdistö 3/1992.

128

Interaktiivinen informaatiojärjestelmä

Timo Vendelin, Valtion teknillinen tutkimuskeskus, Graafinen laboratorio, PL 160, 02101 Espoo, Puh. 90-4561, Fax: 90-455 2839, E-mail: Timo.Vendelin@vtt.fi

Abs.: Projektissa kehitetään interaktiivinen multimedia-esitys VTT:n graafisesta laboratorion henkilökunta käyttää multimedia-esitystä markkinointiin. Asiakkailla on mahdollisuus etsiä järjestelmästä tietoja myös itse.

Avainsanoja: multimedia

129

Suomalaisten rauhankäsitykset ja tulevaisuudenodotukset

Unto Vesa, Varalankatu 16 D 12, 33240 Tampere, Puh. 931-127 985

Laitos: Rauhan- ja konfliktitutkimuslaitos, PL 447 Tampere, Puh. 931-232 535, Fax: 931-236 620

Avainsanoja: rauhantutkimus; mielipiteet
Julkaisuja: — Peace movement and public opinion in Finland. Teoksessa: Towards a comparative analysis of peace movements. Eds. Katsuya Kodama & Unto Vesa, Aldershot: Dartmouth, 1989.

130

Risikokommunikasjon ved en miljøkatastrofe

Soilikki Vetterranta, Gamle Åsvei 34, N-7018 Trondheim, Norway, Puh. 990-47-07 534 267

Laitos: Universitet i Trondheim, Psykologisk institutt, N-7055, Dragvoll, Norway, Puh. 990-47-07 595, Fax: +47-07-591 901

Huom.: Opinnäyte: Dr.Polit. -avhandling
Avainsanoja: ympäristökatastrofit; kriisiviestintä

131

Television ja aggressiivisuus

Vappu Viemerö, Juhaninkuja 10 A,

21200 Raisio, Puh. 921-654 404, E-mail: vviemerö@finabo.abo.fi

Laitos: Åbo Akademi, Psykologiska institutionen, 20500 Turku, Puh. 921-654 406
Huom.: Tutkimuksen kansainväliseen osaan osallistuu Suomen lisäksi myös Australia, Israel, Hollanti, Puola ja USA.

Abs.: Kyseessä on tutkimussarja, jonka keskeisimmän osan muodostaa kansainvälinen pitkittäistutkimus lasten ja nuorten television katselutottumusten ja sosiaalisen käyttäytymisen välisistä yhteyksistä. Tutkimuksen kansainväliseen osaan osallistuu Suomen lisäksi myös Australia, Hollanti, Puola ja USA.

Avainsanoja: televisio; katselutottumukset; sosiaalinen käyttäytyminen; lapset; aggressio

Julkaisuja: — Developmental trends in violence viewing — aggression relationships during ten years. In Abstracts, International Society for Research on Aggression. Budapest: Institute for Psychology. Hungarian Academy of Sciences, 1989.

— Television merkityksestä aikamme lapselle ja nuorelle. Teoksessa: Oikeus turvallisuuteen. Perusturvallisuuden elementtien tarkastelua. Turvallisuustieteellisen Tutkimuskeskuksen vuosikirja 2, 1990.

— Results of Finnish studies of the effects of watching TV on the viewer. In: U. Carlsson (ed.). Medier Människor Samhälle. 14 artiklar om nordisk masskommunikationsforskning. Nordicom/Sverige, 1990.

132

Yksimielisyys kansan ja maan peruskysymyksissä on vievä onnelliseen tulokseen: politiikan konsensuspuheet Suomessa toisen maailmansodan jälkeen

Ari Tapani Virtanen, Väinö Auerin katu 1 A 2, 00560 Helsinki, Puh. 90-790 895, E-mail: AVIRTANEN@hylka.helsinki.fi

Laitos: Helsingin yliopisto, Valtio-opin laitos, Aleksanterinkatu 7, 00100 Helsinki, Puh. 90-191 2527, Fax: 90-191 2068

Huom.: Lisensiaattityö

Abs.: Lisensiaattitutkimuksen tarkoituk-

sena on analysoida niitä suomalaisen (puolue)politiikan puhekäytäntöjä, joista on vallinnut laaja konsensus poliittisten toimijoiden kesken. Tarkasteluperiodi on rauhan aika Suomessa toisen maailmansodan jälkeen. Tutkimusmetodina on jo pro gradu-työssä luonnostelemani narratiivis-retorinen diskurssianalyyssimalli. Metodi perustuu Teun A. van Dijkin diskurssianalyyssiin, jonka kognitiivista perustaa on täydennetty George Lakoffin eksperientalistisen realismin teorialla ja jota ohjaava strateginen lukutapa on alisteinen Walter Fisherin narratiivisen rationalisuuden metastrategialle. Sovittamalla nämä teoriat yhteen on muodostettu pragmaattinen analyyssimalli, jonka avulla pyritään kartoittamaan tutkimuskohdetta sitä edustavien prototyypitekstien (-diskurssien) argumentaatiota ja retoriikkaa analysoiden.

Avainsanoja: diskurssianalyysi; narratiivi; retoriikka; poliittinen kommunikaatio

Julkaisuja: — Narratiivis-retorinen diskurssianalyyssimalli. Tapaus: poliittisten puhekäytäntöjen muuttuminen Suomessa 1950-1990. Pro gradu -tutkimus, valtiotieteellinen tiedekunta, yleisen valtio-opin laitos, Helsinki.

133

Suomi eurooppalaisten kulttuurivirtausten kohteena vv. 1945-1992: kulttuuri-integraatio diakronisena prosessina

Keijo Virtanen, Turun yliopisto, Kulttuurihistoria, 20500 Turku, Puh. 921-633 5220, Fax: 921-633 6560

Muita tutkijoita: Hanne Koivisto, Kulttuurihistoria, Turun yliopisto, 20500 Turku, puh. 921-633 5208.

Huom.: Tutkimus kuuluu Suomen Akatemian tutkimusohjelmaan Suomi ja Euroopan integraatio, sen projektiin Euroopan integraatiokehitys ja suomalaisen kulttuurin muutos.

Abs.: Keijo Virtanen's part of the study will examine the relations between Finnish culture and Europe during the post-war period in respect of five basic themes. First, there is the concept of an ongoing debate in Finland ever since the turn of the

century concerning how elements of Finnish nationality should be emphasized, but also, on the other hand, how Finland and the Finns should be prepared to be receptive to foreign influences. Secondly, the discussion has varied according to responses in Finnish culture to events and changes in Finland's surroundings — on occasion, events even further afield. The third facet will be, on the basis of the foregoing themes, to examine the contents of the concepts of "Finnish-ness", "European-ness", supranationality, and "American-ness" or "Western-ness". Fourthly, culture, as conceived in the present study, includes lifestyles or "designs for living" for the Finnish people and Finnish society, as well as challenges to them. The study will also analyze values and symbols that define the Finnish identity. Avainsanoja: kulttuuri; integraatio; Eurooppa

Julkaisuja: — Finland and European integration: the development of integration in Europe and changes in Finnish culture. The Nordicom Review 1/1991.

— Ihmisten ja kulttuurien, kansallisen ja kansainvälisen kohtaaminen. (Historian Päivät 1991. Kleion erikoisnumero 1991) — Mitä tapahtuu suomalaiselle kulttuurille yhdyntyvässä Euroopassa? Teoksessa: Euroopan integraatio, työmarkkinat ja hyvinvointivaltio. Toim. Pekka Kosonen. Helsinki 1992.

134

Kuva urheilusivulla

Kalle Virtapohja, Voimarininkatu 4 as. 3, 40720 Jyväskylä, Puh. 941-217 227

Laitos: Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos, Toimittajakoulutus, PL 35, 40351 Jyväskylä

Abs.: Tutkimuksen kohteena ovat Helsingin Sanomien, Ilta-Sanomien ja Keski-Suomalaisen urheilusivujen kuvat vuosilta 1960, -68, -76, -84 ja -92. Vertailukohteena käytetään Viikkosanomien urheilukuvia. Tarkoituksena on selvittää kuvien käytön ja sisällön muutoksia. Tutkimuksessa käytetään kvantitatiivista ja semioottista lähestymistapaa.

Avainsanoja: sanomalehdet; urheilu; olympiakisat; urheilusivut; taitto; valokuvat; semiotiikka; visuaalinen semiotiikka

135

Advertising repetition effects : conceptual framework and field study in four product categories

Pirjo Vuokko, Turun kaupparokkeakoulu, Markkinoinnin laitos, Rehtorinpellonkatu 3, 20500 Turku, Puh. 921-638 311, Fax: 921-638 3280, E-mail: PVUOKKO@FINABO.BITNET

Huom.: Väitöskirja

Abs.: Tutkimuksen tavoitteena on kuvata, miten toisto vaikuttaa mainonnassa. Perusolettamuksena työssä on kontingenssinäkemyksen eli olettamus siitä, että toiston vaikutukset ovat tilanteesta riippuvaisia. Tilannetta määritteleviä tekijöitä kutsutaan toiston determinanteiksi. Toistovaikutusten endogeeninen determinantti on vastaanottajan sitoutumisaste. Eksogeenisiä determinantteja on kaksi: mainosärsyke ja kommunikaatioilanne. Determinanttien erilaisten arvojen avulla työssä määritellään paljon ja vähän toistoa vaativat tilanteet. Eri determinanttien vaikutusta toiston tehoon tarkastellaan työssä ensin teoreettisesti ja sitten empiirisesti neljän eri tuoter ryhmän (suklaapatukat, ravintorasvat, henkilöautot ja laivamatkat) avulla. Empiirisen tutkimuksen kohteena oli 34 eri tuotemerkin kampanjat ja kampanjoiden vaikutukset yhden vuoden ajalta.

Avainsanoja: mainonta; toistovaikutukset. Julkaisuja: — Mainonnan toistovaikutukset. Turun kaupparokkeakoulun julkaisuja D-1:1987. Turku 1987 (lissensiaattityö) — An examination of advertising repetition effects by means of learning theory. HKKK:n julkaisuja, Working papers F-183. Helsinki 1987.

— Advertising repetition effects. Conceptual framework and field study in four product categories. Publications of Turku School of Economics and Business Administration, A-1:1992. Turku 1992.

136

Suomalainen alioikeusviestintä

Tuula-Riitta Välikoski, Länkiiniytkatu 20, 33580 Tampere, Puh. 931-635 564 (k), 931-157 248 (t)

Laitos: Tampereen yliopisto, Puheopin laitos, PL 607, 33101 Tampere, Fax: 931-156 063

Huom.: Puheviestinnän lisensiaattityö viestintätieteiden laitokselle Jyväskylän yliopistoon. Ohjaajana prof. rehtori Aino Sallinen-Kupari.

Abs.: Tämä tutkimus on ensimmäinen suomalaista oikeussalivuorovaikutusta kuvaava selvitys, joka on tehty puheviestinnän näkökulmasta. Ensimmäinen se lienee mm. siitä syystä, että oikeusjärjestelmämme pohjautuu kirjoitettuun lakiin oikeuteen. Tutkimus on perustutkimus suomalaisesta oikeussaliviestinnästä ja sen tarkoituksena on selvittää alioikeuden vuorovaikutusta. Tämän kuvaajana on tuomarin viestintäkäyttäytyminen. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys on Knappenbergerin (1988) kehitelemä. Hän toteaa, että tuomarin viestintäkäyttäytyminen vaikuttaa oikeussalivuorovaikutukseen kolmella tasolla: hän säätelee vuorovaikutuksen sisältöä, vuorovaikutuksen muotoa ja päätöksentekoa.

Tutkimus on kvalitatiivinen ja kuvaileva ja se toteutetaan observoimalla tapaustutkimuksena 3 eri alioikeutta.

Avainsanoja: oikeussalikommunikointi; tuomarin viestintäkäyttäytyminen; argumentointi; vuorovaikutus; alioikeus

137

Ympäristöongelmien määrittely julkisuudessa : joukkoviestinnän ja asiantuntijoiden suhteiden tarkastelu

Esa Väliverronen, Susitie 20 B 15, 00800 Helsinki, E-mail: tiesva@uta.fi

Laitos: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, PL 607, 33101 Tampere, Fax: 931-156 248

Huom.: Väitöskirja

Abs.: Tutkimus käsittelee joukkoviestintien ja tutkijoiden sekä muiden professionaalisten asiantuntijoiden roolia ympäristöongelmien määrittelyssä. Sen teoreettiset

lähtökohdat ovat yhtäältä tiedotusopin (julkisuusteoria) ja toisaalta tieteentutkimuksessa (tieteensosiologia). Aineistona ovat mm. metsävaurioista ja ydinvoimasta julkisuudessa käydyt keskustelut.

Avainsanoja: ympäristö; julkisuus; diskurssit; valta

Julkaisuja: — Tekstinsyöjät. Yhteiskuntatieteellisen kirjallisuuden lukutaidosta. Tampere 1991 (yhdessä Heikki Luostari-
sen kanssa).

— Julkisuuden valta. Tampereen yliopiston Tiedotusopin laitoksen julkaisuja A 57/1987. (yhdessä Juha Koiviston kanssa)

— Riskien politiikka : tiede ja julkisuus ympäristöongelmien määrittelyssä. Tiedotustutkimus 3/1991.

138

TV-talous Suomessa

Marina Österlund-Karinkanta, YLE, PL 95, 00251 Helsinki, Puh. 90-441 141

Laitos: Helsingin yliopisto, Viestinnän laitos, Aleksanterinkatu 7, 00170 Helsinki

Huom.: Lisensiaattitutkielma

Abs.: Tutkielmassa on tarkoitus tarkastella etupäässä Suomen television kehitystä analysoiden sen taloudellisiin toimintaedellytyksiin liittyviä tekijöitä. Lisäksi analysoidaan yleisesti ja teoreettisesti kilpailun luonnetta ja vaikutusta televisiotoiminnassa. Jonkin verran on tarkoitus tehdä vertailua muiden Pohjoismaiden kanssa ja tarkastella yhteisiä kansainvälisiä piirteitä laajemminkin. Teoreettisesti on tarkoitus analysoida mm. kilpailukäsitteen relevanssia televisiotoiminnassa.

Avainsanoja: televisiotoiminnan tulot; televisiotoiminnan kustannukset; kilpailu; julkinen palvelu; julkisen palvelun rahoitus; televisiomainonta

Avainsanat aakkosissa

Afrikka 45

aggressio 67, 131

ahdistuneisuus 118

ahdistus 39

Aho, Juhani 19

aikakauslehdet 70, 92, 127

Ajankohtainen kakkonen 32

ajankohtaisohjelmat 32

alihankinnat 21

alioikeus 136

amerikansuomalaiset 100

apartheid 45

argumentointi 116, 136

arkielämä 39

arvot 115

audiovisuaalinen kulttuuri 7, 11

audiovisuaalinen journalismi 102

automaatiotekniikka 5

avantgarde 1

B-ISDN 17

Bahtinin piiri 91

diskurssianalyysi 132

diskurssin tutkimus 89

diskurssiprofiilit 58

diskurssit 36, 137

dokumentarismi 8, 41

dokumenttikirjallisuus 41

draama-analyysi 39

Egypti 120

elokuva 15, 29, 63, 73, 105, 122, 123

elokuvien vastaanotto 15

elokuvien levitys 15

elävän kuvan historia 105

Englanti 42, 120

Erkko, J. H. 19

esiintymisjärjitys 86, 87

etäopetus 84

Euroopan yhdentyminen 79

Eurooppa 49, 133

fenomenologia 26, 47

filmografiat 122

fuusio 38

genre 90, 91

genreteoria 91

- Glasnost 20,81
 graafinen suunnittelu 31
 graafinen teollisuus 5, 21, 40
 graafiset tuotteet 5
- hiljaisuus 39
 historia 73, 77, 80, 101, 123
- identiteetti 93
 ideologia 44
 ikonit 98
 imagon teoria 47
 imperialismi 120
 informatiikka 55
 integraatio 133
 itsekäyttökysikkö 97
- jakelu 40
 Jameson, Fredric 108
 Japanin keisari 16
 Japanin sanomalehdistö 16
 johtaminen 50
 joukkoviestimien käyttö 48
 joukkoviestintä 54, 61, 80, 118
 journalismi 18, 26, 39, 41, 54, 62, 64, 80, 99, 111
 journalismin draamallisuus 89
 journalistinen haastattelu 89
 journalistiset käytännöt 89
 julkaiseminen 40, 124
 julkinen palvelu 138
 julkisen palvelun rahoitus 138
 julkisuus 18, 39, 72, 108, 137
- kaapelikanavat 22
 kansainvälinen viestintä 75
 kansainvälisyys 49
 kansalaismielipide 107
 kansallinen identiteetti 16, 49
 kansallinen kulttuuri 49
 katselutottumukset 131
 katsojasubjekti 93
 katsojat 78, 88, 119
 kausijulkaisut 51
 kehitys 6
 kehityskommunikaatio 48
 keisarius 16
 kerronta 29, 83
 keskittyminen 24
 keskoset 57
 kieli 74
- kilpailu 23, 24, 138
 kirjallisuus 11, 12, 19, 45, 92
 kirjat 92
 kognitiotiede 47
 konsertti-instituutio 103
 konteksti 37
 kriisiviestintä 43, 130
 kritiikki 19
 kulttuuri 133
 kulttuurienvälinen viestintä 27
 kulttuurin vaihto 6
 kulttuurintutkimus 3, 10, 91
 kulttuuriteoria 108
 kulttuurituotanto 105, 124
 kulutus 36, 124
 kunnat 99
 kuolema 127
 kustannustoiminta 40
 kuuntelijat 68, 94, 96, 119
 kuvajournalismi 127
 kuvallinen viestintä 31
 kuvataiteet 60
 kuvaturvpuhelimet 82
 käyttötutkimukset 121
- laajakaistaverkot 17
 lapset 109, 110, 131
 lehdistö 45, 81, 85
 lehdistöhistoria 30, 120
 lehdistöteoriat 76
 Leino, Eino 19
 Leino, Kasimir 19
 liikeneuvottelet 27
 lukijatutkimukset 9
 länsimainen maailmankuva 16
 lääkärit 57
- maailmankuva 16
 mainonta 20, 35, 70, 135
 mainoskuva 31
 markkinatutkimukset 9
 mediataide 7
 mediavalinta 35
 merkitys 39, 90
 mieliohjelmat 53
 mielipiteet 129
 moderni 72
 modernisaatio 38
 modernismi 42
 MTV 22
 multimedia 128
- Music Television (MTV) 1
 musiikin estetiikka 103
 musiikki6
 musiikkikritiikki 103
 musiikkivideot 1
 muutokset 50
 myytti 38
- naiset 88
 naisohjaajat 105
 naistutkimus 18, 83
 naisurheilu 83
 narratiivi 132
 neofomalismi 63
 Neue Zürcher Zeitung 13
 Neuvostoliiton tiedonvälitys 81
 Neuvostoliitto 20
 New Yorkin Uutiset 100
 New Journalism 41
 nuoret 71, 121
- objektiivisuus 80
 ohjelmarakenne 22, 24
 oikeussalikkommunikointi 136
 olympiakisat 134
 opettajakoulutus 126
 opetusviestintä 4
 oramedia 48
 organisaatiokulttuuri 115
- parakieli 125
 perheet 57, 114
 Persianlahden sota 62
 poliittinen 72
 poliittinen journalismi 2, 64
 poliittinen julkisuus 2
 poliittinen kommunikaatio 132
 poliittinen mainonta 65
 poliittiset uutiset 64
 politiikka 80
 populaarikulttuuri 1, 42, 108
 populaarimusiikki 38, 42
 popularisointi 56, 58
 postfeminismi 93
 postitus 40
 postmodernismi 1, 7
 public service -periaate 22
 puhekuulttuuri 125
 puheviestintä 125
 puheviestintäasenteet 28
 pääkirjoitukset 116

- radio 3, 6, 68, 94, 95, 96, 101, 119
radio-ohjelmat 14
radioilmaisu 97
radiopuhe 125
radiotoimittajat 125
ranskalainen strukturalismi 91
rauhantutkimus 129
realismi 26
regulaatio 106
rengasmetroperiaate 102
reportaasi 41
representaatiot 83, 93, 104
reseptio 10, 12, 53, 60
retorikka 39, 132
ryhmäidentiteetti 104
- sananvapaus 76
sanomalehdet 56, 77, 84, 92, 100 134
sanomalehtiyitykset 50
sarjaohjelmat 88
satelliittikanavat 110
semiotikka 61, 134
sensuuri 45
sinfoniaorkesterit 28
sisällön analyysi 67
sopimaton kieli 14
sosiaalinen käyttäytyminen 131
sota 118
sotatiedotus 62
sukupuoli 83, 93
sukupuoliroolit 70
Suova, Eino 111
Sveitsin lehdistö 13
sähköinen viestintä 79, 106
- tabut 85
taitto 40, 134
tajunta 44
taloudellisuus 21
tasa-arvo 70
teatteri 92
tekstianalyysi 90, 91
tekstin ja katsojan suhde 93
tekstit 25
televisio 2, 37, 53, 65, 78, 81, 93, 101, 109, 110, 113, 114, 119 131
- televisio-ohjelmat 22, 24, 32, 33, 59, 71, 88
televisioesiintyminen 37
televisiokasvatus 53
televisiomainonta 138
televisiotoiminnan kustannukset 138
televisiotoiminnan tulot 138
televisioutiset 59
televisioväkivalta 67
terveydenhuolto 57
tiedejournalismi 46
tiedonlähteet 8
tiedottaminen 43
tiedotusopin opetus 69
tiedotusvälineet 2, 34, 121
tieteellinen viestintä 46, 51, 55
tieteelliset lehdet 51
tieteen tiedotus 46
tieteensosiologia 55
tietokannat 40
tietotekniikka 5, 40
tietoverkot 21
Tiilikainen, Pekka 74
tilastot 15
toimittajakoulutus 111
toimittajat 25, 37
toimittaminen 40
toimitustyö 54
toistovaiikutukset 135
Tshernobyli 43
tulkinta 10
tuomarin viestintäkäyttäytyminen 136
tutkiva journalismi 54
työhönsijoittuminen 69
työväenlehdet 30
työväenliike 92
- urheilu 85, 112, 134
urheilujournalismi 74, 83, 85
urheilukirjallisuus 85
urheilusivut 134
uskomukset 115
uutiset 18, 33, 34, 44, 52, 62, 91
uutiskriteerit 48
- vaalikampanjat 65
vaihtoehtoviestintä 104
- valistus 36
valokuvat 127, 134
valta 137
vammaset 17, 82
vanhukset 17, 82
vapaa-aika 16
vastaanottotutkimukset 3
venäläinen formalismi 91
verkostotalous 21
vertaileva tutkimus 15, 56
vertaileva kulttuurintutkimus 59
vertaileva TV-uutistutkimus 59
video 53
videomarkkinat 23, 24
viestinnän intersubjektiivinen vaikutus 4
viestintä 57
viestintäarkkuus 87
viestintäilmasto 28, 115
viestintäkasvatus 117
viestintäkoulutus 4
viestintäpolitiikka 35, 75
viestintätaidot 97, 126
viiteanalyysi 51
vireystila 86, 87
vireystila 86, 87
vireytyminen 86, 87
Viro 12
visuaalinen semiotikka 134
vuorovaikutus 57, 136
vuosisadan vaihde 19
- Yhdysvallat 23
yhteiskunnallinen käytäntö 91
Yleisradio 22, 24, 101
yleisöt 39, 78, 95, 113
yleisötutkimukset 3
ympäristö 137
ympäristöjulkisuus 107
ympäristökatastrofit 130
ympäristökäsitykset 107
ympäristöpolitiikka 90, 107
- ääni 125
ääniasenteet 125
äänitieteellisuus 24, 66
äänitteet 66